Liber ſancti ludgeri in Werdena

Incipit liber qui dicit᷑ bonū vniu̇ſale de ꝓprietatibus apum.

REuerēdo in xp̄o patri fratꝛ hūberto magiſtro ordinis predicatorū. Frater hui lis cui⁹ nomen ad pn̄s nō vrgꝫ neceſſitas nominari. Rogatus inſtanciſſime a q̄buſdam famiₗiaribꝰ meis libꝝ de prelatis et ſubditis multa ſollicitudine et labore cōſcripſi. Reuolui autem libꝝ illū de natura rerū quē ipſe multo labore per annos. xv. de diuerſ autoribꝫ vtiliſſime cōpilaui. In quo capitulū de apibus ſcd̄m philoſophū Ariſtotilem. ſolinum. pliniū. magnum baſilium Ambroſiū epiſcopū ⁊ Jacobum acconēſem cū magna ↄſideracōe ↄſperi. Cui⁹ ſerie ōnis ſtat⁹ hominū maxime in prelatis ⁊ ſubditis nec non ſpecialiſſime modus viuēdi clauſtralium poterit ↄprehendi. Hoc ergo capitulꝫ exponere ſimplicit᷑ et moraliza re preſumēs. Primum librū de prelatis. Secundū de ſubditis ſub diuerſ ⁊ intitulatis capl̄is cōſūmaui. Quibus etiaꝫ capl̄is ſcd̄m materiā exempla aptata ⁊ appropriata cōiūxi que noſtris tempibꝰ vel ꝓpe noſtra tpa contigerūt. Et ego q̄dem in pluribꝫ hoc vitaui vt terras ciuitates ꝉ oppida noīata nō ponerē ī q̄bꝰ rerum geſta patrata ſunt eo ꝙ ipſ adhuc viuentibꝫ ⁊ fugientibus hūc glorie fauorem verecundiam facere formidarē. ⁊ vtiqꝫ in hoc nichil imitari volenti de peccatꝭ legēti. Interdū etiā ⁊ dicta philoſophoꝝ diuerſ locis īſerui. A te igit᷑ pat᷑ ſancte laboris mei ſtudiū corrigat᷑ et correctum diu̇ſis domibus filijs ⁊ fratribꝰ nr̄is reſcribendū ocius ordinet᷑. vt ī nepotes filioꝝ ſemē ſanctū vberius trāſfūdat᷑. Hoc autēꝫ ī fine libri lectores ſingulos hūiliter depꝛcoꝛ ut in miſſa vna m̄ miſero ſubueniāt. ꝉ ſubuenire faciāt decedenti qd̄ vnū a vobis pro tāto labore ꝓ ſūma remuneracōne req̄ro. Neqꝫ enī ſpernendū opus legentibus credo ut m̄ hanc vicem rependere negent aꝫ vnuſquiſqꝫ racionis capax luce clarius videat omīi ſtatui et ↄdicōni hoīm per diuerſificatas ipſi⁹ textus ſentencias ⁊ vniuerſaꝝ reꝝ narrata geſtaꝝ iocunde nimis et gratiſſime cōuenire et vix forte in multis tractatibus generalius aliq̄d inueniri. Vn̄ et nomen ipſius bonum vniuerſale de apibus prenotaui. Valeat igitur veſtra paternitas ⁊ in euum longum ad decus ordinis noſtri incolumē vos xp̄i pietas tueatur.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF

¶ Q2 caſtꝰ ē ſūmꝰ platꝰ ecc̄ie cui oēs plati obediē tenēt·

Vnū caput caſtū ī vnitate eccleſie fideles habēt ⁊ huic obedire ſatagunt tanꝗ̄ regi· Sub hoc rege ōnes ꝑticulares eccleſie platos habent tanꝗ̄ reges q̄ vtiqꝫ ī clero miſterio fidei dominātͬ· Qualis autem prelatus eſſe debeat in primo omniū textꝰ oſtēdit·

¶ Q2 prelatꝰ debꝫ eſſe bone vite ⁊ bone fame· ¶ Capi· pmū·

Rex inq̄t apū mellei colonis ē ex electo flore ⁊ ex omni copia factus· Quid in melle niſi moꝝ ſinceritas· et q̄d in flore niſi fame redolencia deſignatͬ· Q̄ntuꝫ aūt ad ſe bonam ꝯſcienciā neceſſe ē habere prelatū· q̄ntum vero ad proximū bonā famā· Vnde beatus auguſtinꝰ· Conſcīecia tibi· fama aūt ꝓximo tuo· Sꝫ vt ſeneca dicit· Pleriqꝫ famā· ꝯſcienciam pauci verentͬ· et tales vtiqꝫ metu peccare ceſſant nō innocēcia· Q̄nta demencia ē vereri ne infameris ab īfamibꝫ· Quid noſtra refert an ſurſū an deorſū ſonent iſti· Sapiēs cogitat ſemꝑ qualꝭ vita nō q̄nta ſit· Nō enī viuere bonū ē ſed bene viuere· Nō vt placeas viuas ſꝫ q̄lis ſis ſtudeas· Magnū ē nolle laudari ⁊ eſſe laudabilem· Gaudiū verū niſi ſapienti ꝯtigit q̄d ē animi ſui bonis vndiqꝫ fidentis· Cogita ergo hūc eſſe ſapiencie affectū· gaudij q̄litatem ⁊ hoc eſt gaudiū ꝯſciencie bone· verū ꝓtamen neceſſe ē ad alienā vtilitatē exercēdā exercere q̄mlibet ⁊ ſuam· ⁊ talem ſuā īſtituat vt prouocꝫ alienā· Ipſe ſalutis noſtre p̄nceps iheſus ſuis precepit dicens· Sic luceāt opa veſtra lū̄ corā hoībꝫ vt glorificēt patrē veſtrū q̄ eſt in celꝭ· Et hoc q̄d dē intus neceſſe ē vt reſultācia lucis ſecūdo foras ad ꝓximos deferatur· Hoc etiā apoſtolus paulus ad romanos ſcribēs dicit· Prouidētes bō nō tm̄ corā deo ī ꝯſciencia ſcꝫ· verū etiā corā oībꝰ hoībꝰ· Notādū aūt ꝙ textꝰ dicit ex electo flore· Ex redolēcia enī bone fame platꝰ eligi debꝫ· nō ſeipſū intrudere· q̄a nemo aſſumit ſibi honorē· ſꝫ q̄ vocatͬ a deo ſicut aarō· Ex oī inq̄t copia fac̄is ſupple eſſe debꝫ· Qui enī offendit in vno fac̄is eſt oīm reus· de tali ergo plato oſee ꝓpha gr̄ulabundꝰ exclamat· Vitis frōdoſa iſrł fruc̄is adeq̄tꝰ ē ei· Bonꝰ enī prelatꝰ bonos ſubditos facit· Vn̄ ſeneca dicit· Nulla res magis animos ī malū decliabiles reuocat

ad ꝛcm̄ ꝛ prouocat ad honeſta
q̄ꝫ maiorū noſtroꝝ ꝯuerſacio bo
na. Paulatim enim deſcēdit i
pectora ꝛ vim p̄ceptoꝝ optinꝫ.
frequēter aſpici. frequenter au
dita. occurſuſque ipſe ſapienci
um iuuat ꝛ vix aliq̄d in eoꝝ acti
bus tranſit vnde non recte ꝓfici
as. Et reuera ſi nobis aīm boni
vita liceret inſpicere. O q̄ꝫ pul
cherrimaꝫ faciē q̄ꝫ ſanctam q̄ꝫ
ex magnifico placidoqꝫ refulgē
tem videremꝰ. Quicūqꝫ ergo in
ſtituit culmine aliquo ꝛ non ꝓ
ficit hic omni amente detrecioꝛ.
De mō electionis et electo no
ſtri temporis quoddaꝫ memora
bile referam q̄d nobili et ſancto
viro philippo milite de mōmi
ral narrāte cognoui ¶ Cenoma
nenſis inclita ciuitas et nota eſt
que dudū ſub rege anglie. nūc
aūt regis frācie ſubiacet pote
ſtati. hec multis ānis ſine vere
vite paſtore lāgueāt et mortuo
epiſcopo electōis dies īſtabat.
At q̄m vix eſt ꝯgregacio aliqua
in perſonis a deo deſolata quin
vnum ſaltem habeat qui filiali
pietate de maťno defectu eccle
ſie doleat et gaudeat de ꝑfectu
Quidā ipſiꝰ eccleſie vere cano
nicis ad quādam famoſiſſime
ſanctitatis concluſam ꝓ digno
epiſcopo eligendo oracōes peti

turꝰ acceſſit. cuiꝰ prece bꝰ illa cō
mota ab oracōne reuerſa eſt. et
dixit. Cariſſime ego rapta i ce
lum vidi. q̄a beata maria virgo
patrona eccleſie pro dilato ne
gocio ad pedes filij rogatura ꝓ
ceſſit. cui filius dignāter ꝛ aſſur
gens. tuū inquit erit mr̄ ꝛ dn̄a
ſtatuē quēcūqꝫ volueris. Rece
dens ergo mater criſti cū āgel
ſcīs q̄ſi de negotio tractatura tā
dem reuerſa dixit. Placet m̄ fi
li de cōſilio bonorū mauricium
quondā archidyaconū trecēſeꝫ
in epiſcopū preſici cenomānis.
ꝛ filiꝰ digne inquit elegiſti. ſic
fiat. et mox recluſa canōico. Vi
de ergo kmīe ut ſecretū habeas
q̄uſqꝫ factuꝫ ſit q̄d audiſti. Ef
fuſus ergo vir pius i lacrimas
pre gaudio ꝛ ſtupore dn̄m bene
dixit. Quo autēꝫ ordine fieret
ꝓpter eligēcium pueriſionē nec
ſuſpicari q̄dem poterat. licꝫ ꝓpt
hoc fieri nō dubitaret. Quis au
tem hic mauricius fuerit breui
ter referamus. In trecēſi eccle
ſia archidyaconꝰ cōſtitutus cir
cuibat dyoceſim pedes et eā in
ſolo baculo in predicacōnis offi
cio viſitabat. Archidyaconatu
vero poſtmodū derelicto mona
ſteriū nigraꝝ monialium quaꝝ
elemoſinis nutritus fuerat ad
huc puer expecijt. ut eas ad

emēdatiorem vitam corrigeret
⁊ rudem terre populum predica
cionibꝫ erudiret. Nec eum feſel
lit effectꝰ. Quid plura. Ad ele
ctionem ventum ē. Cenomānis
electi ſunt duo. prepoſitus ⁊ de
canus. quoꝝ primus vir ſenſatꝰ
et nobilꝭ. alter vero litteratus.
et diues erat. Neutro igiẗ al
teri volente cedere dixit decano
prepoſitus. Michi quidē epiſco
patū expedire nō video. ſed nec
tibi. Michi ſufficiat honor. tibi
diuicie. Cedere tibi nolo nec tu
michi. Nichil ergo reſtat niſi
iam ī parte dilapidatam eccle
ſiam per noſtrum litigium fun
ditꝰ eneruari. Vellem igitur ſi
velletis ⁊ vos vt inter nos virū
vite probatum et humilem con
corditer poſtulemus q̄ confuſio
nis noſtre ruinas velit et vale
at reparare vl̕ reſtaurare. Ecce
venerabilis ille mauricius vir in
ōni norma iuſticie ſingulariter
decoratus qui etiam totum mun
dum poſſet diuina prouidencia
gubernare. Preſto enī ſum cū
meis omnibus tantum hominē
poſtulare. Et credo certus ꝙ
deo et ſaluti ſue aduerſabitur
cōtradicens. Mox decanus ſub
ridens. ſic fiat inquit ſꝫ illa con
dicione. ſi idem epiſcopatum
acceptarē noluerit michi cedat.

Cui mox prepoſitus exultabun
dus īclamat. Ratificetur īquit
et fiat. Et mox factā eſt poſtula
tio conſenſu omnium ⁊ firmata.
decanꝰ autem preſumebat mau
ricium nunq̄ꝫ acceptare preſula
tū. prepoſitꝰ vero dignius p̄ſu
mebat criſti amorē coactum ſan
ctum virum propter ſalutem
multorum non audere reſpuere
iam oblatum. Miſſi ergo duo
canonici inuenerunt eum ſcd̄m
quod ſolebat ī via peditē ad p̄
dicandum euntem. litteras igi
tur ſue vocacionis oſtenſis. reſ
pondit ille. Ibitis ad hoſpitiū
noſtꝝ. veſpere autem factā predi
cacōe redibo. et mane qđ domi
nus dederit reſpōdebo. Et factū
eſt ſic. Redeūtibus illis ad hoſ
picium ꝓceſſit ille ⁊ predicauit.
audiuit īpaſſus cōfeſſiones vſ
qꝫ ad veſperam. Redit domum.
ſalutat hoſpites. īcenatus ora
toriū intrat. pernoctat celebs
in precibus. reſpōdet mane ca
nonicis. Conſilium dei et ma
tris eius negare non conuenit
qđ offertis. Quid plura. cōdig
no honore receptꝰ cathedratur
ɔſecratr̃ ⁊ tāto regimine claruit.
vt īfra quīgētos ānos ſimilis
ei fuiſſe non credatur. Quid
mira. valde congruum fuit vt tali
ter electū tale regimē ſit ſecutū.

Qualꝭ prelatus eſſe debeat cuiꝭ
cordy preeſſe deſiderās hoc vide
at ⁊ relegat. Qualꝭ aūt prela
tus eſſe debeat. btūs augꝰ. oſtē
dit ī regula ſua dicēs. Ipſe qui
vobis preeſt nō ſe exiſtimet po
teſtate dominātē. ſꝫ caritate ſer
uiēte felicem. honore corā vobis
prelatus ſit vobis. timore coraꝫ
deo ſubiectꝰ ſit pedibus veſtris.
Circa ōnes ſeipſū bonoꝝ operū
prebeat exēpluꝫ. corripiat īqui
etos cōſoletꝰ puſillanimes. ſuſci
piat infirmos paciēs ſit ad om
nes diſciplinam libens habeat
metuꝫ īponat. Et q̄uis vtrūqꝫ
ſit neceſſariū. tamē plus a vobꝭ
amari appetat q̄ʒ timeri. ſemp
cogitās deo ſe ꝓ vobis redditu
rum eſſe racōneꝫ. vñ vos magis
obediendo nō ſolū vri ſꝫ etiā ſui
miſeremini q̄ inter vos q̄to ī lo
co ſupiore tāto in piculo maiore
verſatꝰ. Ecce diſcretiſſimꝰ q̄ʒ be
ne ⁊ q̄ʒ perfecte ſtatū debitum
prelatoꝝ ⁊ nichilominꝰ ꝯpendi
oſe deſcripſit. Sed ſanctus ⁊ ve
nerabilꝭ benedictus ī regula ſua
quā pꝰ auguſtini tpa annis mlꞇ
tis dedit prelati ſtatum plane
diſtinxit. Abbas īq̄ qui preeſ
ſe dignꝰ eſt monaſterio. ſemper
meminiſſe debꝫ qđ dicitur ⁊ nō
men maioris fc̄is implere. xpi
enim agere vices ī monaſterio
creditꝰ. Et īfra. Nemo ſit ſem
per q̄a doctrine ſue vel diſcipu
loꝝ obediēcie vtrarūqꝫ rerꝫ ītre
mēdo iudicio dei faciēda erit diſ
cuſſio. Sciatqꝫ culpe paſtoris
īminere q̄cq̄d ī ouibꝰ pr̄ famili
as minꝰ vtilitatis poterit īueni
re. Et īfra. Cū aliq̄s ſuſcipit no
mē paſtoris diſcat dei doctrina
ꝑeſſe diſcipulꝭ. idest. oīa bona ⁊
ſancta factis āpliꝰ q̄ʒ dictis oñ
dere ut capacibꝫ diſcipline. mā
data dñi vbꝭ ꝓponat. Duris ve
ro corde ⁊ ſīplicioribꝰ fc̄is ſuis
dina ꝑcepta demōſtrare. Oīa ve
ro q̄ diſcipulꝭ docuerit eſſe ꝯtra
ria ī ſuis actibꝫ vꝭ fc̄is īdicꝫ nō
eſſe agēda ne alijs ꝑdicās ipſe
reꝓbꝫ efficiatꝰ. Qui aūt aliꞇ ꝑ
eē geſſit loco ignominie ē apđ
īdignū dignitas. Prelatꝰ enī
q̄ ſubiecto nō ꝓficit nec ſibi ꝓ
deſt. Magna vero pars iuſticie
ī ſe redit q̄ ꝓderit alteri. Opꝰ ē
enī aliquo ad quē mores nr̄i ſe
erigāt vbi ad regulā ꝑua corri
gas. Aliq̄s vir bonꝰ eligēdꝰ ac
ſēp an̄ oculos habēdꝰ q̄ tāq̄ʒ ſpe
ctāte viuamꝰ ⁊ oīa tāq̄ʒ illo vi
dēte faciamꝰ. Hic ē rex prelatꝰ
apū fideliū q̄ mellei coloris exi
ſtens ex electo flore et omi copia
fc̄is ē.

¶ Qꝫ ingenio pollētes preferē
di ſūt. Capitulū ſecūdū.

REges plures ī vno altē
ratio ſepiꝰ ichoāt. Et q̄
dē ſi tēpore apoſtoloꝝ ī
p̄mitiua ecc̄ia ſm ꝙ paulus ad
corīthios ſcribit nō multi ſapiē
tes ſm carnē nō multi nobiles
nō multi potentes. poſtea tñ ⁊
maxime nunc vt in p̄ñti videri
poteſt. multi ſapientes ſed heu
ꝓpter carnē. multi nobiles ſed
in carne non ī mente. multi po
tentes nō ad ꝓtegēdū ſ3 ad op
primendū paupes clericos per
eccleſias procreāt. Tales mo
rigeratis ⁊ ſpūalibus viciis p ſu
os ꝯplices preferūt. De talibꝫ
eccleſiaſtes dicit. Vidi ſuos in
eq̄s ⁊ pncipes quaſi ſeruos am
bulātes ī terra. Si ergo culpabi
les ſūt q̄ litatos potētes nobiles
ſine moribꝰ et carnales morige
ratis et ſpūalibꝫ viciis p̄ferunt.
qualiter illi damnandi ſūt qui
ſtolidos ⁊ ydiotas ⁊ ſine vllo in
genio naturali eligūt ī platos.
Nam igenio callentes ⁊ ꝓuidi
ſemp abiliores ſūt ad oēm actū
bonū dūmodo non dñet malig
nitas volūtati. Tales enī etiā
ſī multa ſc̄ia litēꝝ rōis capaces
ſūt. ⁊ ideo faciliꝰ a leuioris vite
diſpēdio ad viā ſtabilē g̃re ꝯū
tunt. Qui vero ydiote ⁊ ſine lrīs
ſūt rudes ītellcū ⁊ mētis ſtolidi
tate mutabiles vix vnq̄ flectū
tur in bonū. ſ3 de malo ī peiꝰ faci
lime deuoluūt. Vn̄ ſeneca. Vuil̄
res ſtulticia abiecta ſordida ſer
uil̄ multas affc̄ibꝰ et ſeuiſſimis
ſubiecta euētibꝫ. hoꝝ plurēs heu
in maioribꝫ dignitatibꝰ ꝯſtitu
tos ⁊ vidimꝰ ⁊ videmꝰ. ¶ De ill̄
vero q̄ naturali callebāt ingenio
etiā in ſtatu vite leuioris elcōs
ī regimine ꝓbatiſſios vidiꝰ et
tāto feruētiores ī curā ꝓximorū
ſuſceptis officiis extiterūt qñ
to tepidiores a curā ꝓp̄a añ regi
mē ī vanitatibꝰ defluxerūt. Hic
accidit ꝙ q̄dā canoīca in electi
one pontificis ꝯueire ꝯcorditer
nō valētes ea ꝯdicōe in ꝓpoſitū
⁊ decanū vota ſua ſinguli tñſtu
lerūt vt nullū extra gremiū ec
cleſie poſtularēt. Ill̄ aūt ī par
teꝫ ſecedētibꝫ vt de pōtificis ele
ctione liberius ordiarēt. vnꝰ ca
noīcoꝝ p̄dc̄ī horā differre recu
ſans extra capitulū ī tabnā ꝓx
imā declinaret. p̄ſūſq3 ad teſ
ſeras ludē ꝯſedit. Erāt aūt iuue
nis vite leuiſſie ſ3 mirābili ſup
modū callebat ingenio affabil̄
oībꝰ ī bonis naturalibꝫ īſignitꝰ.
Facta ergo collacione inter ſe p̄
poſitꝰ et decanus viderūt quia
in ſuis omnibꝫ ſpūalē l̄ ydoneū
neminē īuenerūt ꝯuenerūt in
hoc ꝙ canoīcū illū iuuenem qui
tā mirābili callebat ingenio in

põtificem elegerũt. Facta ergo denũciacõe capitulo ordinat̃ ꝓceſſio. ꝑgunt ꝓceſſionaliter in tabernã. inueniũt iuuenẽ ludo nudatũ renitentem cũ lacrimis ĩ aera rapiũt. portãt ad eccleſiam in cathedrã collocant et ſic ad eccleſiaꝫ oportũo tpe ↄſecratur. Qui ſtatim vt ſe vidit epiſcopũ mutatus ẽ in viꝝ alterum. Oia que erant digna officio a deo in ſe pfectiſſime ordinauit vt nullũ antique vite veſtigiũꝫ remanerꝫ. ſꝫ vt credi poſſet oĩ tpe prefuiſſe. Negocia autem epiſcopatus tali modo gubernabat extrinſecus ut nichil hoꝝ eũ in exercicio ſpiritualiũ ĩpedirꝫ Quid mira? Donũ ſupueniens ṽtutis gr̃atie natural' boni cõuenientiam ĩformauit. Hic Seneca dicit. Si vis tibi oĩa ſubicere. ſubice te racõi. Multos regere poteris. ſi te racõ rexerit. quẽadmodũ flãma que ſurgit ĩ altum iacere ꝛ deprimi nõ pt. nõ magis ꝙ̃ quieſcere. Ita noſter aĩmꝰ in motu eſt eo nobilior et actuoſior quo vehemencior fuerit. ſꝫ felix q̃ ad meliora hũc impetum dedit. Licet aũt in iuuene iſto prius dedito vaĩtati eligentibꝰ eum tam bene et fortunate ſucceſſerit. nullo modo tñ in ↄſuetudine eſt trahendũ. vbi

via cerior poterit ĩueniri. proinde q̃d facto opus ſit vbi in cõgregacõne aliqua plures ſapiẽtes. nobiles ſiue potentes ſiue vita vl' moribꝫ ꝓminere voluerint textus elegãter oſtendit.

¶ Qr̃ inſolentes reprimendi ſũt. Capitulum tercium.

SEd cũ adulti eſſe ceperint ſupple hij q̃s diximus inſolẽtes oẽs ↄcordi ſuffragio detractores necãt ne diſtrahant agmina et excitent ſedicões. Stati enim vbi tales cornua ceperint erigere libertatis ab ill' qui ſanctiores ſunt ꝛ in ṽtutibꝫ ꝓfectiores reꝓmendi ſunt ꝛ arcandi et ab õmibus officiis ſubtrahẽdi. ne vlla detur eis occaſio malignandi. Cõtra tales clamat ezechiel. Tolle cidarim tolle coronã. Quid ergo Nũq̃d contra lr̃atos ĩuehimur. Nũq̃d nobiles ab hoĩabiles dicimus aut potentes. Minime. ymmo ſi tales aliq̃ cõgruis apti moribꝰ cõprobãt̃ ſm Apl'm duplici honore digni ſũt. ſꝫ heu maxime nũc ſine caritate ſcĩa ĩflat. Nobilitas carnis plerũqꝫ in moribꝰ degenerat. potẽcia ſere oẽs turpiter abutunt̃. Paulus quondã mũdum circuiẽs ꝛ

in lege doctiſſim9. ſtulticia tñ
ꝑdicacõis ſaluos fecit credẽtes.
Petrus proiecto rethi ꝛ naui
cula derelicta, romanũ ſubegit
īperiũ. Et nũc nñ ſũmi apicis
pontifices credũt nobili ſꝫ tepi
do ſāgne īfantiliũ eccĩam q̄ fun
data fuit ſanḡne robuſtoꝝ mar
tirꝝ ſtabilita. Abſit. Ille q̄ ſcĩfica
t9 ab vtero Iheremias cũ a dño
vt ꝑeſſet popul' vrēt clamauit
dicẽs. A a a dñe neſcio loq̄. ꝛc.
Nec mirꝝ q̄a ioſeph ī figura xp̄i
ꝛ oīm prelatoꝝ ꝯteſtās frīb9 pa
ſtorib9 dixit Nō videbitis faciē
meā n̄ frēm veſtrũ minimũ ad
duxeritis michi vobiſcũ. minimũ
intelligens ſubditoꝝ quē illi nō
traxerũt q̄ntũ in eis ē exhortaci
onibꝫ ꝛ exēplo. Et heu q̄̄ multi
carebũt tũc beatiſſima viſione dei
fice faciei. Dñs precepit moyſes
vt hyrc9 emiſſarius prelatũ ſig
nificās portaret īiq̄tatē filiorũ iſra
hel ſu. bditoꝝ ſcꝫ ī terrā ſolitariā
inferni q̄ deſerta ē oī bono. Et
vt lucidi9 figura miſterij videa
ẽ. iſta iuſſit dñs vt tolleret oēs
pricipes populi ꝛ ſuſpēderꝫ ī pa
tibul' contra ſolē ꝛ hoc ideo q̄a
populũ ꝑmiſerũt cũ madianitis
fornicari. O q̄̄ durũ iudiciũ in
hijs q̄ preſũt. De vno taliũ ſup
preſſo noīe q̄d actũ ſit referēte
q̄dā ſpũali viro theutonie atqꝫ
ꝓbato referã. ¶ Iuuenis q̄dā in
theutonie ꝑtibꝫ ex ſangne prin
cipũ plenīſſie generoſus ſꝫ mo
ribꝫ ꝛ vita degener epiſcopatũ
male fictus accepit. q̄ rapinis
et luxuriis verecũde primo. ſꝫ in
uerecũdiſſime poſtmodũ operam
dedit. Caſtigauit autē eũ dñs
flagello multiplici. ſed cũ abu
teretur eo in ſuperbiā dedit eũ
dominus in reprobam mētem.
Qua in hora venerabilis cõrad9
deo dign9 hildemēſ epiſcopus
ad matutinas in tempeſte no
ctis ſilēcio ſurrexerat illiſqꝫ di
ctis reſedit ad ſtudiũ factur9 in
die ſmonē. Nec mora rapt9 in
ſpiritu videre ſe viſus ē ep̄m quē
dā velata facie ſꝫ īſulis īſignitũ
ad tribunal iudicis rapi. Mox
aſſũt truci vultu ſatellites. ac
cuſant ep̄m vn9 in rapina ali9 in
cede hoīm atꝫ alij ī luxurijs lu
bricitē. Tũc iudex aſſeſſoribus
ſuis. Accuſata diſcutite. librate
iudiciũ ferte ſententiā. Nec mo
ra. aſſeſſores parent. Iudicia fe
rũt ī ꝯmune ſentēciā. iudex ap
ꝓbat latā. Accedũt miſtri ſup
filiginē nigiores ꝛ ablata mitra
de capite annulum caſulam dal
maticā ac reliq̄ epiſcopalia veſti
menta detracta ad pedes iudi
cis ponunt. nudumqꝫ relictum
cũ clamore rapiunt eiulātem et

a facie iudicis trahūt. ad tarta
ra michil ſecū pret̄ peccata por
tātem. ¶ Por aſſeſſores iudicis
ſurgūt et cū tātu ſonoro ſubiun
gūt. Dū tempꝰ habemus bonū
ad ōnes operemur. Hijs viſ̄ in
ſpū dictus hyldemēſ̄ epiſcopus
in ſe reuſus cogitare cepit. quiſ
nā fuerit ille miſerabilis preſul
Cū ecce quidam ad hoſtiū pul
ſans intromiſſus eſt. clamans
cū lacrimis talem epiſcopū in
proximavilla veniſſe de veſpere
et ſub eadē noctis hora repenti
na morte ſubtractū. Quo audi
to ſcīs p̄ſul miſerrimo illi defū
cto condoluit. ⁊ licꝫ inaniter q̄ntū
ad ſubuencōnē ꝓ pietate tū la
crimas amariſſimas fudit. Cō
ſimil̄ in malicia ut in frater al
cioris ordis et vite retulit. Qui
daꝫ archiepiſcopꝰ theutonie fu
it q̄ īfeliciſſima morte defūctꝰ.
cuidaꝫ ſanctiſſimo ī vita vero ī
viſione oſtenſus eſt tali modo.
Viditqꝫ ꝙ aīa illa cū miro cru
ciatu a corpore trahebat̄ ⁊ ī in
fernū demoniorū principi in ca
thedra reſidenti pn̄tabat̄. queꝫ
officioſe ſalutans valde. poculū
an̄ ſe poſitū obtulit veniente di
cēs. bn̄ueniat beneueīat archi
p̄ſul Ecce bibas de poculo meo
q̄a michi lōgo tēpore fideliter
⁊ infatigabiliter deſeruiſti. Ep

q̄dem archiep̄s acceptare recu
ſans. cōſcius eni erat michil boi
eſſe in poculo. tādē a miniſtris
violenter eſt cōpulſus accipere
poculum de manu pn̄cipis et bi
bere qđ horrebat. Nec mora p
aures ⁊ oculos. os et nares ſul
phurea flāma ſurrexit et ſic et
nis incēdijs eſt additꝰ. Ecce q̄
lis finis indigne ſuſcipiētes pa
ſtoralem curā accepit. et michil
omninꝰ indigne regētes q̄ terri
bil̄ vindictā dānauit. Vide ergo
lector q̄ vtale ē nō ſolū eccleſie
ſ ⁊ ipſi cordi ſuffragiorꝝ moci
onem taliuꝫ expedire ¶ Vide et
ipſe archiep̄m in gallie partibꝫ
virū lr̄atū et nobilem circa quē
tal̄ vindicta contigit nutu dei.
Deuotiſſimꝰ ī principibꝫ rex fra
cie ludo nicꝰ āno curat ab in car
nacōne dn̄i. M. cc. xxxix. ⁊ iſti
gante fratre henrico dicto de co
lonia ordinis predicatorꝝ. predi
catore perop̄timo. Ipe rex ſub pe
na mortis cōgregari fecit pari
ſius nephandiſſimū librū iude
orꝝ qui thalmuth dicit̄. in q̄ in
audite hereſes ⁊ blaſfemie contra
xp̄m ⁊ mrē eiꝰ. locis plurimis
ſcripte erāt. Quiꝰ libri diuerſa
exēplaria ad comburēdū pariſius
allata ſunt. Flentes ergo iudei
adierūt archipreſulem q̄ regis
conſiliariꝰ ſūmꝰ erāt. ⁊ pecuniā ei

ꝑ ↄſeruacōne librox̄ īnumeābilem obtulerunt. q̄ corruptus regem adiſt ꝛ aduolūtatem ſuam iuuenilem animū mox īuertit. Reddditis ergo libris iudei ſolē nem diē agi cōſtituūt omni anno. ſꝫ inuanum. aliud ſpiritu dei ordināte. Reuoluto enī āno die certo ꝛ ipſo loco q̄ libri execrabiles reddita ſūt iudeis hoc eſt in vicēnijs ꝓpe pariſius. dictꝰ archiepiſcopus ad ↄſultacionē regis veiens diro viſcerū dolore correptus eſt ꝛ eadē die cū eiulatu magno vite finē accepit. Fugit aūt rex de loco cū tota familia nimirū verens ne cū archiepiſcopo diuinitꝰ feriretur. Nec multo poſt īſtigāte dicto fratre henrico iudeorum libri ↄgregati ſunt ſub pena mortis ꝛ ī maxima multitudine conbuſti ſunt.

¶ Nota autē lector q̄ꝫ omnes oriētales iudei hereticos ꝛ excommunicatos reputāt hos qui contra legē moyſi et ꝓphetas hūc librum qui talmuth dicit̄ recipiūt et conſcribunt ꝛ tū archipreſul legis criſti defendit talē.

¶ Quot modis peccat ꝛ reus ē q̄ tales prelatos creat ꝛ elegit duobus mͦibus dici potest. Peccat in auctorem. peruertit ius tabulatur. Pax ſtatꝰ eccleſie. pro quo reus hic feriatur. Peccat in auctorem deū ſcilicet, Vnde per ezechielem dicitur. ſufficiant vobis ſcelera veſtra domus iſrahel eo q̄ꝫ iduxeritis alienos et incircūciſos corde. Peruertit ius. eccleſiaſtes. Vidi ſeruos in equis et prīcipes q̄ſi ſeruos ābulātes ī terra. Turbalat̄ pax ſtatꝰ ecc̄ie. Vn̄ ſalomō ī xxūbijs Qui mittit lapidē in acuū mercurij ita q̄ dat īſipienti honorē. Pro q̄ reus hic feriat̄ ideē q̄ īdignos eligit. Vn̄ p ezechielem dominꝰ clamat. Tolle cidarim tolle coronam. Talibus enī auferēdꝰ ē oīs honor et plectēdi ſūt inſup ira dei.

¶ Qz prelatus debet eſſe ſine crudelitate. Capi. iiij.

Onſtat inter auctores q̄ꝫ rex apū nullū habet aculeū maieſtate tantū armatus. Aculeus pro ſeueritate ꝰ crudelitate ponitur ī ſcripturis. Iſto aculeo carebat princeps paſtorū criſtus q̄ diſcipulos ſuos inſtruēs dicit. Diſcite a me quia mitis ſū ꝛ humilis corde et īueīetis reqē aīabus vrīs. Vbi enī huilitas ibi ꝛ pax. et arma ꝛ gladij īvia ſupbi. Maieſtate tm̄ armatꝰ ē prelatꝰ. dū ſola facies eiꝰ in oculis bonorū ſubditorum timori pariter eſt ꝛ amori. Vbi vero tales

ſbdita nōſtī t contra naturā tādē i
corde plati ſeueritatis debȝ acu
leus generari. ſicut quondā ad
uerſus ſaulū recalcitrantem ſti
mulus in ipſo fōte bonitatis ex
creſus eſt dum eum maieſtatis
ſue luce cecatū potenti vtute ꝓ
ſtrauit. Sed nūqͣ ꝯcidit eū vul
nere ſup volnꝰ. Nūc audi qua
liter aculeꝰ mitigatꝰ eſt. ſurge
et ingredere ciuitatē. Et ſtatī i
fra. et ceciderūt ab ocul̄ eiꝰ tāqͣ
ſquame ⁊ viſū recepit. Non ho
ſtiliter. ſed miſericorditer pupu
git aculeꝰ. cecatus eſt vt gracio
ri lumine potiretur. proſtratus ut
ſtabili caritatis affcū infatiga
biliter fulciret̄. Huius exempli
gratia malle debȝ quiſqȝ prelatꝰ
de nimia pietate qͣ remiſſionē
dicūt. qͣ de ſeueritate nimia iu
dicari. Mediuȝ aūt tenere opti
mum iudicamꝰ. De clementia
pn̄cipis ad neronem ſeneca ſcri
bens ſic dicit. Nec ꝓmiſcuā nec
vulgarē oportȝ habere clemēciā
qͣ tam ōnibȝ ignoſcere crudeli
tas eſt qͣ nulli. medium aūt tene
re debemꝰ. Sed qͣ difficile eſt
temperāmentū quidqͣd eis plus
futurū eſt in partē huānioꝛem
preponderē. Clemēcia in quācūqȝ
domum peruenerit eam felicē
trāquillamqȝ preſtabit. ſȝ in re
gia quo rarior eo mirābilior. Nō

decet itaqȝ prelatuȝ ſeua et i ex
orabil̄ ira. Optimū exemplum
prelato cōſtituam ad qͦd inſcri
met. vt ſe talē cuilibet exhibe
at qͣlē ſibi deū velit. Clemēcia
nō tm̄ honeſtiores ſed potencio
res preſtat decramentoqȝ impa
toꝝ ē ſimilis ⁊ certiſſima ſalus
placato tranquilloqȝ regi. fida
ſūt auxilia ſubditorū. Nec ꝑt
quiſqͣ habere bone ac ſide volū
tatis miniſtros qͣbꝰ iturioſe tē
pore pacis vtit̄. Habere clemē
ciam pn̄cipem decȝ vt quocūqȝ
venerit māſuecioꝛa oīa faciat.
Nullū animal moroſius. nullū
maioꝛi huānitate tractādū ē qͣ
homo. nulli magis parcēdum.
Iracūdiſſime ac ꝓ corpis capa
citate pugnaciſſime apes ſunt et
aculeos invulnere relinqūt. ſiex
ipſe ſine aculeo eſt vt audiſtis.
Noluit euȝ natura ſeuum eſſe ſȝ
virtute ꝯſtātem. Exemplū hoc
magnuȝ regibus ingerens. Er
rat ſi quis exiſtimat tutuȝ eſſe
regē ibi. vbi michil a rege tutū
ſȝ ſecuritas ſecuritate paciſcēda
ē. Tm̄ neceſſe ē ut timeat qͣ tūi
meri voluerit. Vnum ē inex
pugnabile iuuamētum amor ci
uium. Cū ciuibus atqȝ ignotis
atqȝ huīlibus eo modeātiꝰ agē
dum eſt quo minoris ē affligi ſ
ſe eos. ¶ Veneābil̄ ⁊ deo dignꝰ

guiardus cameracenſis epus ſi cut a fratribꝫ pdicatorū audiui cū in via contra aduerpicēſes he reticos apud fluginenſe mona ſterium brabācie in regulari ob ſeruacione ſtrictiſſimū vitā ſu am fine beatiſſimo terminaſſet in ipſo tpe migracionis cuidam fratri predicatorum p ſomnium apparuit ī gandauo. Cui frater quomodo īquit pater tibi eſt. Et ille. Mortuꝰ īquit ſum debi tum cōmune ſoluēs condicōnis hūane. Quomodo inqt. Ecce ad ſatis gues trāſeo penas pauſ q̄m ad gloriam trāſferar expur gandꝰ. Et mox frater. Et que ī q̄t pene cauſa. Cui ille Nimia ſeueritas inqt me culpabilē red dit et purgādū. ſꝫ via iſta q̄ cō tra hereticos p expurganda ec cleſia cucurriꝰ inhiabā penā meā īminuet. et accelerabit gloriā iā dilatā. Diſcāt ergo plati. ſi cogat ncc̄itas nimie ſeueritatis aculeū nō habere. maieſtate tā tum armati vt bonis ſubditis ti mori ſint pariter et amori.

¶ Qr vnus prelatꝰ ſit in ecc̄ia cui oēs ſubditi obediāt tamq̄ filij patri. Capi. v.

IN vno alueario prin ceps vnus q̄ tantū regi bus in ſignibꝫ dn̄atur ⁊ hoc ſm leges ⁊ canones āticq̄ſſi mis tēporibꝫ ordiatas. Vnꝰ dn̄a tur ī pio. vnꝰ regno. vniꝰ gētis pn̄ceps vnꝰ. vnius prouīcie iu dex. vnꝰ ciuitatis preſul exigit et hoc ꝑpter cōcordiā vnitatis et pacis ōnimode firmitatem ſm vbū dei. Nec poteſt duobꝰ dominis ſeruire. Omne eni reg nū in ſeipſo diuiſū deſolabitur. Nō igitur ī vno corpore caput biforme ꝯſtituas et irrſionem chimere ſuſtineas ⁊ ruinā. ſic cordens ꝑpe nr̄a tpa qn̄te ꝯfuſi onis horrorē q̄ ruinoſa iactura diſſidij conculcauit ecc̄iā ſm illō ſcīm. Cū fredericꝰ ipator expul ſo alexādro papa. aliū ꝯtra eū pōtificē ī roma ꝯſtituit. dūmis eni trāſ alpes ⁊ ītra romā ceſſā tibꝫ nō ſolū aliaꝝ mūdi pcīū et exteras nacōnes. uerꝫ ꝓximā et nobiliſſiā lūbardiā ꝓuīciā hē ticorū feditas q̄ſi irreparabiliter maculauit. a q̄bꝫ nuper āno ſcꝫ ab īcarnacōe dn̄i. M. cc. lij. bea tꝰ petrꝰ ꝑor frēm pdicatoꝝ ī vo na felici morte mr̄tatꝰ ē ⁊ paſſ ſus. Si ergo romā mūdi vtice tā valide perculit biforme caput. q̄d ī mēbris futuꝝ ſit q̄ minori re gimīe fulciūt. Huiꝰ biformita tis occaſiōe peſtiferā nō ſolū mł tas ⁊ magnas ecc̄as deſtructas vidimꝰ ymo maꝯios pn̄cipatꝰ.

¶ Non ergo ĩ vno alueario eccle
ſie plures ſint reges· ſ; vnꝰ qui
regibus inſignibus domineť·

¶ Qz prelatus fulgeat eloquen
cia et puritatem habeat ĩ ↄſciē
cia· ¶ Capitulū ſextū·

Rex apū in frōte macu
la quadam q̄ſi quodaꝫ
dyademate candidať·
Et hoc q̄dē eſt qđ zacharie pro
phete ꝑ papiť· Sume argētū et
auꝝ ꝛ facias coronā ĩ capite ihe
ſu· Quid ĩ argento niſi eloquia
dñi caſta· Et q̄d in auro niſi cō
ſciēcie puritas et precioſitas de
ſignatur· De hijs bonꝰ prelatꝰ
coronas in capite portat dū ver
ba veritatis q̄ alijs predicat· ip
ſe ĩtus in mēte gerat ꝛ in ōni tē
pore ꝓximis foris oñdit· vl̕ co
ronas ab l̃ām dicere poſſumꝰ
ſ̄m ſtatuta eccleſie inſulas pre
latoꝝ q̄bus nō ōnibꝰ· ſ; fere ſol̕
epiſcopis licet· Abuſiue tñ q̄dā
abbates de nouo ĩ magna mo
le pecunie hijs vtūtur· Abuſiue
inq̄· niſi forte vſum paucoꝝ di
eꝝ direcū ↄtra iura ciuilia q̄ vſū
tpis non dicūť niſi q̄tum etas
legitĩa hōis in octoginta ānis
plenꝰ approbaſſet· Certus ſum
aūt ꝙ iſtud niſi in pauciſſimis
ꝛ ſpecialiſſimis q̄buſdaꝫ gallie
mōſterijs vt in monaſterio ſcī

dyoniſij ꝛ cluniacēſi antiq̄s tē
poribꝰ nō ſiebat· q̄bus tñ tunc
ꝓpter vite eminēciaꝫ ſpecialibꝰ
priuilegijs ē ↄceſſum· Nunť et
hijs digne ſatis romane curie
cardinales qui gema ſcīa ꝑ dici
noui ꝛ veteris teſtamti videtur
regere totū orbem· et hoc bina
cornua in ĩſulis pretēdere cōꝓ
banť· Et hec q̄dem in hijs ple
rūqꝫ q̄ de nouo vtūtur ill̕ locaꝫ
nequaq̄ habēt· ¶ Cū vero cūdia
referaꝫ hoc qđ vidi· Aquiſcintū
mōſteriū eſt maximū atꝫ dita
ſimuꝫ in attrebacēſi dyoceſi cō
ſtitutum· Huiꝰ mōſterij abbas
q̄ vir ꝑma ſpualis regule clemē
ta cognouit tāta ſūma pecunie
cornuū iſtoꝝ apicē attigit· ꝙ ec
cleſiaꝫ ſuā plus q̄ in decē mili
bꝰ librꝝ obligauit ſicis ſcdo mi
niſ ꝛ plena redicalis·

¶ Qz prelato dānabilis eſt cul
tus ſupfluus· ¶ Capitulum· viij·

Notabili ſigno cultꝰ al
terꝰ rex ꝑ ceteris non
ornať· Hic cultus ſup
fluus in ꝑlato dānať· Vñ mag
nus ille prelatꝰ pōtifex Augꝰ·
Purpura forte decet epiſcopū
ſ; nullatenus auguſtinuꝫ In ico
nia beatiſſimi patris auguſti
ni ſcriptura hijs verſibꝫ legeba
tur· Ordo gēinarum deſignat

ſeptuaginta . Ipſe quibus pre erat ſeptuaginta polos. Soli ꝓ meritis eſt tradita tanta pote ſtas. nec ſucceſſit ei paſtor ho nore pari. Si ergo auguſtinum viuentem non decebat ornat9. clauſtralem qualemcumq; mag nū quomodo decebit. Occur rit michi ī via quidam alcioris ordinis abbas cum multorū eq̄ tum robore atq; familia. vt po tius ducem aut comitem credi diſſem niſi eū in facie cognouiſ ſem. Spreuerat in ſacerdotib; rotundam cōmunis habitus cap pam et tabardum quem gallica canem dicunt ideſt vliegher in duerat. Veſtes eius ex ſcarlaca morata varia duplices vix ge nua attigētes. ocreas habebat ī cruribꝫ quaſi eis īnate eſſent ſi ne plica porrectas. Nec aliud defuit niſi ſertum in capite q̄d non minus q̄ noui tirocinij mi litem loq̄ret. Prochdolor vbi zona principis caſti in iheruſalē veniētis. vbi nobiliſſimi Johā nis baptiſte ex pil' hirſutis ca meloꝝ zona. vbi melota vel cili ciū beati bñdicti ac hilarionis. Dicto q̄dē; de p̄fato abbate qui indut9 tabardo habitū ſpreueāt mōchalē. videam9 exemplū q̄n te enormitatis ſit atq; peccati cuiq; religioſo habitū deponere vel ad horā. ¶ Erant in quodā monaſterio nigri ordinis tres mōchi in omni laſciuia diſſolu ti. Cumq; vna dierum ſeorſum in thalamo ad epulas conſediſ ſent. vn9 buccella panis īmerſa ſubito ſtrangulat' . cuius morte; nec verecūdia ſaltem paſſi duo reſidui derelicto loco emin9 iux ta prandiū perfecerūt et ſic in clauſtro ſocijs euentum mortui nūciarunt. Nec diu poſtea dū dicti duo ſocij non recogitando q̄d actū ſit ad balneādū in flu uium iuxta cenobium nudati ve ſtibꝫ deſcēdiſſent vnus ad pro fundiora digreſſus ſubmerſus eſt extract9 et ſepultus. Relict9 poſt hec terci9 cū veſpere dormi tum pergēs diſcalciaſſet ſe. mō chus ſubmerſus nud9 apparuit ei dicēs. Ecce q̄nta pena dam natus ſū. tu aūt quid facias nūc ſaltē recogita. Ego q̄dem inmū dus et lubricus digne punitus excrucior. ſꝫ illud multum ad ve recūdiam damnacionis accumu lat quia ſine habitu nudus a de monibus irrideor. tu autem da michi ī quo ſignū mee damna cionis oſtendam. Hec autem audiens turbatus monachus ci cito detrahens togam tybie fe moralem roganti dedit et ſic defunctus repente diſparuit.

Mira res. Vix dies illuxeāt cū
tātus fetor clauſtra ābituz occu
pauit. vt ſe ōnes extīgui horro
re fetoris pre anguſtia oclama
rent. Narrāte aūt monachoꝝ
ſibi veſpere ꝯtigiſſet. q̄ſita ē vn
diq3 dicta toga ꝛ tādem inuēta
eſt fetidior ōni cadauere et ſup
fuligine3 denigrata. qua humo
celerius coopta in āmiracōe3 cō
uerſi monachi ploraueruīt. Di
ctus vero ſocius defūcti ad ordi
nem fratꝝ minoꝝ repēte tranſi
uit ꝛ vſq3 nūc tāte rei certus te
ſtis ꝛ felix viuit. ¶ Simili mo
do q̄dam mōchus ciſtercienſ or
dinis in theutonia ſicut certiſ
ſima frīs ordinis predicatoꝝ re
lacōe didicim⁹ i acuta febre labo
rās itolerabili labore eſtuās cū
cucullā ſcī hītus exuiſſet fragor
tātus audit⁹ eſt vt domus infir
moꝝ corruiſſe ab hijs qui iace
bant in dormitorio putaret. Et
cū quidā vir ſanctus iuxta poſi
tus orarz ꝛ ſup̄ modū territ⁹ ex
titiſſ3 apparuit ei demon dicēs
Pre indignacōne nimia frago
rē iſtū maximū excitaui q̄a ipe
diuiſti me orōe tua ne mōchū
illū exuentem habitu3 ordinis i
corpore rapere cruciandū. Nec
mora monach⁹ ille deuot⁹ ꝛ ſanc
tus hec audiēs ſtati ad egrotā
tes egrediens inuenit mōchum
habitū ordinis exuiſſe. quem le
niter correptū et habitu reindu
tum āmonuit cōfiteri. Nec diu
poſt. ut ꝯfeſſus eſt ꝛ abſolutus
ceterauit optīe. ꝫ paſſ⁹ poſtea
recidiuū in magna deuocōne de
ſictus eſt. ¶ Qualr aūt ſuorū
dei in religione habit⁹ eſſe deb3
Beat⁹ Aug⁹. i regula deſcribit
dicēs. Nō ſit nōbilis habit⁹ ve
ſter nec affectetis veſtibus pla
cere ꝫ moribz. Et infra. Veſtes
veſtras in vnū habeatis ſub vno
cuſtode vel duobz vel q̄t ſufficere
poſſūt ad eas excuciēdas ne a
tinea ledaſ. ꝛ ſicut paſcimi ex
vno cellerario ſic induamini ex
vno veſtiario. Si ſieri pōt ad vos
non pertineat qd vob̄ indumētū
ꝓ tempoꝝ ꝯgruencia ꝓferātur.
vt hoc recipiat vnuſquiſq3 vt ī m
qd alius habueāt diu tm̄ vniai
iq3 put cuiq3 opus ē nō negeſ.
Si aūt hinc inter vos ꝯtēcio
nes ꝛ murmura oriunt cum con
querit aliq̄s deterius accepiſſe
q̄ā prius habuerat ꝛ indignu3
ſe eſſe qꝛ nō ita veſtiebaſ ſicut
alius frater veſtiebaſ. hinc vos
ꝓbate q̄ntum vob̄ deſit i illo ſcō
interiori habitu cordis q̄ ꝓ ha
bitu corpis litigatis. Et beatus
benedict⁹ precipit in regula ſua
dicens. Veſtimēta frīb⁹ ſm lo
coru3 q̄litatem vbi habitant vel

aeris temperiem dentur. In fri
gidis regionibus amplius indi
getur. ī calidis minus. Hec er
go conſideratio penes abbatē ꝫ
eſt. Et infra. De colore autē et
ꝑcio mōchi non cauſentur. ſed
quales inueniri poſſunt ī pro
uincia vbi habitant aut quod
vilius comparari poteſt. Ecce
quales veſtes quāta precij for
ma determinat a ſancto patre.
Quod vilius inquit comparari
poteſt. Nūc autem iſto tempo
re miles pannum et monachꝰ.
miles pro pallio. monachus ꝓ
cuculla vel tunica partiuntur.
Hinc ſeneca moderamen veſtis
inſinuat. Sic omnis inquit no
ſtra frons populo conueniat.
nec ſplendeat toga nec ſordeat
quidem. Emas ergo non quod
placet. ſed qd neceſſe eſt. Que
eſt virtus. ſuperuacua contemne
re. ymo tūc āmirens cum neceſ
ſaria contempſeris. Nec hec ſola
ſed ⁊ diſcas ipam vitā contemnē
q̄a illā nemo bn̄ recepit n̄ qui cō
tēpſerit. Quis eſt paup. q̄ ſibi
videt̄ paup. Que ſūt maxime
diuicie. nō deſideāre diuicias.
Quis minū habet. qui minime
cupit. Miror in illis abire ſup
flua qui ſe iactāt oīa dereliquiſ
ſe. pauptatis nomen habere ge
ſtiunt nō virtutem. videri volūt

mūdum fugere ſꝫ rebus herent.
Ne re iterum re ⁊ ſi viſitacione ſe
cularū l' nobiliū pōpa. ſꝫ re ve
iterū ⁊ terciū ve pōpe inconueni
entiſſime monachorū. Et hec
q̄ perniciosa ſit atqꝫ damnabi
lis religioſis atqꝫ clauſtralibꝰ
exemplo maniſeſtiſſimo decla
rabo. Vidi abbatem ciſtercien
ſis ordinis virum eruditum ſci
encia atqꝫ probatum. hic cum
die quadam aquam manibꝫ ſu
meret. et manutergiū coram eo
magnates quidam ex vtraqꝫ ꝑ
te teneret. facta eſt vox huiuſce
modi dicens latine. quare pan
nus ante pannoſum. Quod ve
venerabilis ille abbas audiuit
cum timore et horrore manuter
gium dimiſit repente. Pro ſe
cris enim veſtibus coloratis ⁊
mollibus pannus poſſet ante
poſitus tolerari. ſed quid faciat
indutus vilibus non diſcerno.
Et digne quidem bono ⁊ perfe
cto viro ad reprobādum hono
rem exhibitum vocem factā con
ſidero q̄ ſoli deo honor ⁊ gloria
vtpote qui olim per yſayam ꝓ
phetam clamauerat. Gloriam
meam alteri nō dabo. Scio enī
et certus ſum qꝛ in ſecularibus
et in nobilibus perſonis pom
pa glorie ſecularis notabiliter
reprehenſa ſit et damnata.

¶ Prope aūt noſtra tpa fuit
mulier nobiliſſima maria cam
panie comitiſſa. hec nupta no
biliſſimo .h. campanie comiti.
filia fuit ludoṁici regis ſoror eq
regis fracoꝝ quatuor reges frēs
in anglia habuit filiū in tūſma
rinis. Hec multis ānis mortuo
marito cum pōpoſiſſia ambicōe
circuiens ꝛ moriens talez finem
ſortita eſt. Vocauit hec ī extre
mis abbatē pſanie ſcīſſimū et
eloquētiſſimū viꝝ in igtura veni
re mādauit. Qui venit ītromiſ
ſus nō eſt ꝛ pre forib⁹ expecta
uit. Jam comitiſſa deceſſeāt et
diſtrahebanť a militibꝫ ꝛ mini
ſtris ꝛ ſuis ōnibus vtenſilia va
ſa aurea ꝛ argentea veſtes preci
oſe ciclatre purpuree ꝛ tādē lin
theamina ipſa cum peplis. Ex
tremo ex gcionibus mora īſtra
retardat⁹ lectum p cornua ꝯpre
hendit ꝛ reſupinatū corp⁹ emor
tuū emin⁹ in ſtramēta diuoluit
Moras aūt abbate cū tedio ſu
ſtinente q̄dam nobiľ ex circum
ſtantib⁹ indignatus oſtiū infre
git violenter ꝛ viꝝ venerābilem
intromiſit. Qui cū ītroiſſet et
nobile illud corpus nudū inſtra
mēto repeiſſet. volēte q̄dā ex
familia illud ex ſtraminib⁹ opi
re. abbas exēpli ꝑuid⁹ nō ſine
bat. ſed libera voce clamabat.

O vos oēs cernite pōpam nobi
liſſime comitiſſe marie. Vide te
illud delicatiſſimū corpus q̄nto
de decore pudoris deobuoluiť Vi
dete q̄ ei ꝑ multiplici honore ꝛ
gloria mūd⁹ exſoluit. Ecce q̄
ſtulta illi mund⁹ computacione
cōcluſit. Si ergo honor ſecula
ris ī tam nobili pſona dānatus
eſt. q̄d fiet cū mōcho. quid fiet
cū clerico q̄ circumcurcindia mū
di etiā ābit glorias ſeculares.
Nullus aūt platoꝝ niſi tm̄ hij
quibus iura ꝯcedūt aliq̄ corpa
li ornatu pompe vel glorie. ſed
virtutis exemplaris dyadema
te cādideť.

¶ Qr platus eligiť extra gregē
ꝓpter ꝓbitatez ideo humeris ſu
is hꝫ portare onera ſuorū ſubdi
toꝝ. ¶ Capitulū. viij.

Hic forma ſemp egregi
or ē ꝛ duplo ceteris ma
ior. Antiquaz nota lcōꝛ
gmaticā. ꝛ hoc idem qđ de ſau
le in libro regū ꝑmo legitur q̄
ab humero et ſurſū ſuper ōnē
populuz eminebat. In humeris
onera portare ſolem⁹. In hume
ris bonus paſtor xp̄us peccata
noſtra pertulit ſup lignuz ut in
ſticie viuamus. vt q̄ prius erra
min⁹ quaſi oues errātes ad oui
le aliaꝝ ouiū ſcꝫ angeloꝝ redire
mus. Quid ergo? Si nos quoꝝ

capitibꝰ prelati hoīes imponū
tur inuicem alter alterius one
ra ſcḋm apoſtolum portare debe
mus ⁊ ſic adimplebimꝰ legē cri
ſti· qn̄to ampliꝰ ſcītus eſt q̄ p
ſonam pluriū gerit.· Tot habʒ
portare oneā q̄t habet regere ca
pita· et tociens ſufferre ſingulo
rum importunitates q̄ciens va
riauerīt volūtates· Digna ergo
caritate q̄ forma eſt v̄tutū ſemp
erit egregior ⁊ duplo in v̄tutibʒ
ceteris maior· Paruos q̄deʒ vt
dicit̄ in vulgo parua decent et
magnos mag̃· Et licʒ oēs mag
na · q̄a magni vōmur· magnos
tn̄ maiora decent· Maiorꝫ enim
facta ad exempla ponūtur· Et
licet tutela tutiſſima ex ꝓximo
ſit ⁊ ſibi q̄ſqʒ amiſſus ſit· tn̄ ꝓ
prie maiorū eſt īſtituere ⁊ ꝓuo
care minores· ¶ Hic de illo vene
rabili mauricio de q̄ ſupra retuli
mꝰ cenomānenſi ep̄o· poſtea ar
chiep̄o rotomagenſi· dn̄o robto
quōdā abbate bleſenſi narrāte
cognoui· Inſtante hyeme ipſo
robto tūc dicti archiepiſcopi ca
pellano pelliciū a diſpenſatore
domꝰ emptū eſt ⁊ oblatuʒ· Cūqʒ
ipſe robtꝰ vir ſenex et debil̄ ali
ud pelliciū leuiꝰ ⁊ ex ſubtiliori
bꝰ pellibꝰ poſtularʒ· Archiep̄s
ſine iq̄t ſine videre pelliciū qđ
reſpuit nimis groſſuʒ· qđ mox
vt māibꝰ cōtrectauit· vade īq̄t
⁊ dn̄o roberto ſubtilius emas·
Iſtud vero in loco pēne ſub ſcor
tacio meo ponas· Hoc dn̄s ro
bertꝰ audiēs multū erubuit· ꝙ
ipſe capellanꝰ ꝓ pellicio portare
noluit quod archiepiſcopo dn̄o
ſuo ꝓ ſuptunical̄ forratura ſuffe
cit· Et mirꝫ valde ī archiepiſco
po videri potuit ꝙ ſibi tam par
cus et paupibus tam largus fu
it· Vix enim cum parcia potuit vi
dere ꝙ in vna die in tota fami
lia ſua libras tres aut quatuor
procuratores expenderent et
tn̄ eius elemoſinariꝰ omni die
libras decem ā duodecim ī pau
peres expēdebat· Sed ⁊ mirābi
lius viſū eſt· ꝙ tria paria corri
giarꝫ in vnum par calcariū ⁊ in
ferro vnius freni quiqʒ locavel
quatuor conſumebat· Veſtes ve
ro frequenter mutabat quas ſe
nibus ſacerdotibus vel clericis
pauperibꝰ tribuebat· Dicebat
autē ꝓcōmīmꝰ cum ānuos reddi
tus ſue dyoceſ ad duodecim mi
lia librarum computaret· Duo
auteʒ milia aut tria ad ſtrictiſ
ſimum victum noſtre familie cō
ſeruetis· In reliquis autem ōni
bꝰ michil habeo· pauperum enī
ſūt ⁊ in pauperes diſpēſate· Il
la aūt que michi manent diſpē
ſatores vtar loco nō domini· ne

in dei iudicij ſugillēt me. ⁊ qui vnū ꝓ mille reddere non poſſū quaſi ſuus inutilis obmuteſcā dū a me ſub iuſto iudice xp̄o oputacō ſtrictiſſima reqratur. Eya nūc prelatiwos p̄ſules vos cornuti q̄ teſtibus gēmatis anulis in fide deſpōſatis ecclesiam cui⁹ dotem cuius bona vrā nō peius q̄ ꝓ digno diſſipetis. ditatis diuites īdignos extollitis ⁊ familiam ſpōſe quin poci⁹ mēbra. paupes non curatis. ymmo certe depmitis. Certus ſum ⁊ vere cert⁹ q ſpōſa vrā libenter interpellaret ſub celo iudicē ſi haberet ⁊ libenter a vob̄ ſepararetur diuorcio. q̄ vos ab ei⁹ otubernio feciſtis alienos. Veiet certe dies cū iuſtū iudicē criſtū nō tātum loco ſ̄ audita vultu adūſu vos īterpellabit eccleſia. ⁊ ſm yſaiam incuruabit̄ oīs altitudo viroꝝ ſubaudias prelatorū ⁊ exaltabit̄ dn̄s ſolus. Tūc vrā pōpam vrāmqꝫ ſupbiam in cōfuſione peſſundabit. ⁊ q̄tū gloriſicatis vos in delicijs tm̄ dabitur vobis tormētum ⁊ luct⁹. Que ſi velis euadere tu p̄late et cū mau ricio ſpōſus ecclesie recognoſce. Eſto fidel̄ ſeru⁹ ⁊ prudens ⁊ nō tm̄ ſicut vnus ex bonis ſubditis ſed forma ſemp egregior ſis et duplo ceteris maior.

Capitulū. ix. Qꝫ prelat⁹ nō oqueratur ſi alas habuerat breuiores.

Ale eius breuiores ſunt. Quid mira martha ſatagebat circa frequēs miſteriū. et ideo q̄ruloſe circuit. nec poteſt cū maria de mi ſedere ⁊ obſuare pedes ihū ad vacādū et videndum q̄ ſuauis ē dominꝰ. Ideo dauid plurib⁹ itentus optat pēnas ſicut colūbe vt euolās a terrenis ⁊ in otempla cōne videre poſſet deū deoꝝ ī ſyon. Non cauſet̄ aūt prelat⁹ nō conq̄rat̄ ſi alas habuerit breuiores. Seq̄tur enī in textu q p fictoꝝ formam ſuſcipit. quia q̄ bene preſūt ſm apoſtolum duplia honore digni habentur. vt in benedictionib⁹ gloriātes piguedinen terre per pn̄tem gſām idē celi in refrigerijs eternoꝝ fratres dn̄i recipiāt conſtitui.

Vidimus venerābilem cōradū viꝝ nobiliſſimū pmo abbatem vilarienſem poſtea cyſterſiēſē demū romane curie epiſcopum cardinalem. q̄ in āminiſtracōne prelacōnis ſue mirabibi ſagacitate vigebat. nichilomin⁹ tamē deditum otemplacōni diuine q̄ cienſcūqꝫ vacare poterat ſibi ſoli. In tāto enī moderamine rexcrim ſpūi ſuire coegerat vt nūc

ad libitum cauſis ſecularib; nūc
ſpiritualibus animo deditum ex
hoc in hoc libere tranſiens īcli
naret mirabilē. ¶ Mirabile de
hoc viro excellentiſſimo dictu
ab abbate vilarēſi guilhelmo
probatiſſima veritate cognoui
ꝙ digiti manuum eius quos in
conſecracionem corporis criſti
extendebat ad ſtudium et īſpe
ctionē lrāꝝ vel librorū nocte in
ſtar cādelarū lucebāt. Hinc cū
legatꝰ in alemāniam vnde nobi
liſſime natꝰ erat a ſede apoſto
lica mitteretᷣ venit pariſius. ⁊ vi
dens fratres ordīs predicatorū
q̄ de nouo illuc aduenerāt viſita
uit eos. Dubiū aūt q̄d gerens
de eis in corde orauit dn̄m vt ſi
bi ad quid ordo iſte adueniſſet
oſtendere dignaretᷣ. Nec mora
oblato ⁊ apto libro ad q̄d ordo
predicatoꝝ adueīſſet. Reſpōſū ē
cogitacōni eiꝰ dicēs. laudare be
nedicere et predicare. q̄ ſtatī ef
fiſus in laudē criſti corā eis dix
it. Licet alterius ꝓfeſſiōīs ſim
habitu. frater tn̄ veſter ero q̄
diu ſubſiſtā ī vita. nec vlla vm
q̄ a voƀ aduſitate diuellar. Et
hinc q̄dem nacta occaſiōe viden
dum eſt predicatorū ordo quare
tali noīe vocatꝰ eſt. ¶ Cum eni
ordo confirmari ab apoſtolico
debuiſſet precepit notario vt ī
ſcripcōne ordinis fratres predi
cātes poneret. Qui ordinās lit
terā ɔfirmacōis fratres predica
tores poſuit recto modo. Et lrā
inſpecta apoſtolicꝰ dixit notario.
Vt q̄d ſcōm ꝙ dixeram tibi nō
poſuiſti fratres predicantes et
frēs ꝑdicatoēs ponere voluiſti.
At ille ɔſtāti vultu reſpōdit. pre
dicātes īq̄t nomē adiectiuū eſt
lic; a participio ſubſtātiuari poſ
ſe ɔcedatᷣ ⁊ ē ɔmune nomen in
actu. predicatores vō ꝓprie no
mē ſubſtātiuū eſt et nomē vba
le ſimul et pſonale in q̊ nomen
officij maīfeſtiſſīe declaratᷣ. Vi
de ergo lcōr q̄ veridice notarius
reſpōderat ad obiecta. predicās
enī ſignificat p modū actꝰ. predi
cator ſignificat rē ſuā p modū ha
bitus. lic; ſit tn̄ ſemp in actu ⁊
ideo debuit ponere ɔgrue ꝑdica
tor. Conſentiēte ergo dn̄o apo
ſtolico euidētiſſīe racōi ordo iti
tulatꝰ ē noīe predicatoꝝ. ⁊ inter
cardīales ſolēniter cōfirmatꝰ.
¶ Proinde dictꝰ cardinalᷣ po
ſtea vbū memorabile rn̄diſſe fer
tur cuidā ī colonia ſacerdoti. Illi
enī in ſynodo preſidenti q̄dam
ſacerdos prochialᷣ cōqueſtus eſt
dicēs. Ecce frēs ordis predica
torū qui in damnum noſtrum
coloniā intrauerunt falcem mit
tūt ī meſſem alienā. Audiunt

confeſſiones ſubditoꝝ noſtroꝝ
⁊ per hoc attrahunt ſibi hoīes
in fauorem. Cui mox cōradus le
gatus rn̄dit. Quis ē numerus
hoīm tibi in prochia ſubditorū
Et ille nouem milia inq̄t. Et cō
ſignās ſe cruce legatus dixit.
Quis es tu miſerrime q̄ tot mi
libꝰ ſolus ſufficis debitā guber
nacōnis curā impēdere Neſcis
hoīm perditiſſime q̄a debes in
tremendo iudicio ante tribunal
xp̄i de hijs ōibꝰ rn̄dere. Et tu
ſi tales habes vicarios querula
cas q̄ onus tuū gratis releuant
ſub cuiꝰ onere neſciꝰ ꝯqueſſaris
Ergo ex hac q̄rela indignū te
cura ōimoda iudicaſti. et ideo
priuo te omni officio paſtorali.
Hoc fcō publicauit autoritatē
qua a ſede apoſtolica frībꝰ ordi
nis predicatoꝝ ſpecialibus p̄ui
legijs predicare popul̄ ⁊ audire
ꝯfeſſiones p ſanctiſſimos prēs
dn̄m inocēciū tercium. dn̄m ho
norium quartū. dn̄m gregoriū
nonū. cōmiſſū ⁊ iniūctū. Sane
tn̄ in hac autoritate collata ſub
audiendū eſt q̄ paſtores debēt
vultū pecoris ſui agnoſcere. nl̄
lus ad ꝯfeſſionem talē recipiat
qui ſe ſubtrahere nitit̄ ne eū pa
ſtor agnoſcat. ¶ De iſto etiam
venerabili cōrado indubitabili ſi
de ſuſcepimꝰ. q̄a cū exiſtens in

partibꝰ brabācie tumulū beate
marie de ogimes ſedulus viſita
ret i tempeſte noctis ſilencio cū
orarꝫ. vidit i ſpū ipaꝫ dei famu
lam flexis genibꝰ pro ſe dn̄m
exorantem. ⁊ poſt oracōneꝫ eiꝰ
labores et ſollicitudinem dulcit
ꝯſolantem. Cuiꝰ igit̄ ale ꝯtem
placōnis ⁊ iter negocia diuerſa
rum curarū extēte fuerūt ad do
minū. et formam perfectoꝝ ex
adiecto ſuſcepit.

¶ Capitulum. x. Qz prelatꝰ de
bet ſuis ſubditis hilarem faciē
preſtare.

Dum precedūt apes i me
dio rex earū eſt. Ache
phalū. hoc ē. ſine capi
te ꝯuentū eſſe non decet. Ste
tit ihesus i medio diſcipulorū
ſuoꝝ. et Ait eis. Pax vobis. Ideꝫ
ſi prelatꝰ faciat pax vera ſequit̄
⁊ ſubiectis. Ideo in textu ſeq̄t̄
et ſe vna queqꝫ proximam eſſe ca
pit. Non vere oues ſūt que fu
giūt paſtorē. Criſtꝰ enim dicit
Oues mee vocem meā audiunt
et ſequūt̄ me. Si ergo vere re
ligioſus es agnoſce paſtorem.
prelatū ſequere. nō fugias qua
ſi lupum. ſi fugis ſignū eſt igra
titudinis. ſignū alienacōnis ſig
num diffidencie atqꝫ diſcordie
In libro regum p̄mo nabal. ⁊ ſi
ſtultꝰ pro malo tamē habuit q̄

increuerūt qui fugerūt dn̄os ſu
os· Sȝ et de maioribus ſi ſubdi
tis occaſionē prebuerūt fugien
di· Hinc ſeneca dicit q̄les ſe ex
hibere debent dn̄i ſeruis ſuis ſu
ditis vel prelati· Sic inq̄t cum
inferiore viuas quēadmodū ſu
periorē tecū velis viuere· q̄ciens ti
bi inmentē venerit q̄ntum tibi
in ſeruū liceat· veniat vel mente
tantumdem in te domino tuo li
cere· quoſdam tenens tecum q̄
digni ſunt· quoſdā qui nec dig
ni ſint· Si quid enim i illꝰ ex ſor
dida conuerſacione ſeruile eſt
honeſtꝰ ꝯuictus excuciet· Non
eſt qꝫ amicū· tm̄ i foro ⁊ i curia
q̄ras· ſi diligēter attenderis et
domi inuenies· Viue cū ſbdito cle
menter· comiter q̄ȝ illū i ſermo
ne admitte ⁊ in ꝯſilio ⁊ ꝯuictu·
Sepe enī lō materia ceſſat ſine
artifice· Tempta ⁊ experire· Ser
uis tuis hylarē te preſtes et ſub
ditis· non ſupbo ſupbiorē· colāt
te pocius q̄ʒ timeant· Non po
teſt quiſq̄ bene regere q̄ ſe tm̄
intuet̄ q̄ ōnia ad vtilitates ſu
as cōu̇tit· Altera vt viuas opor
tet ſi te viuere vis· Si paci ſi
trāquillitati ſtudere vis· ſocium
te exhibeas nec oſtentes vt do
minū ¶ Vidi abbatiſſaȝ ciſter
cienſ ordinis in partibȝ braba
cie in monaſterio q̄d vallis flo
rida nūcupatur· Hec mulier gē
tra nomine· hec nobilꝰ genere ſed
nobilior v̄tute· pulchra facie ſȝ
mēte decencior· De hac femina
veritate teſtatiſſima referebāt
q̄a cum ānis fere triginta in mō
ſterio prefuiſſet nūq̄ pro cibo
vel potu extra ꝯuentū quinq; ſo
lidos expēdiſſet· lectus ei i dor
mitorio ꝯmunis ē· Refectoriū i
cōuentu ſi hora prandij feſſa ia
nere a foris adueniſſet cōuentū
intrauit et ſocias ſodales ad in
firmariam mittebat· Si monia
les ſuas ad ſolaciū educebat in
medio ōmiū ꝯſedebat ⁊ aliq̄d de
deo vel de ſcripturis vel etiam de
moribȝ proponebat· Affectꝰ ve
ro monialiū talis erat circa eaȝ
vt vix poſſent eius viſione et
colloquio ſaciari· Nec ante mor
tem per lōgum tps elanguit·
vt breui cōpendio in hoc corpo
re totaliter purgaret̄· Cum aūt
egoipſe languidā viſitarem eā
ſuper ſtatu ſecrecius requiſiui·
Que humiliter reſpondens dix
it· Noueris kariſſime itima cor
dis mei in pace locata per graci
am dei· et animam meam in om
ni tranquillitate ſpiritus venien
tem dominū p̄ſtolari· Nec fru
ſtrabor vt ſpero de eiꝰ miſericor
diſſia pietate et deſideratiſſia
facie eiꝰ· ſolutus carnis vinculꝰ

ſaciari qua me interꝰ viuentez
dignatus eſt ꝯſolari Nec dicēs
de lectulo prout potuit ſurrexit
videntibus monialibꝫ q̄ ei ſedu
le miſtrabāt. locum añ feneſtrā
cui incūbebat digito demonſtra
uit. ⁊ ayt. Hic coram nobis om
nibus que aſtamus tribus no
ctibꝫ luciſſimi ſplendoris glo
bus apparuit ⁊ per maximū no
ctis ſpacium imobilis perdura
uit. Cui ego neſcio quid rñdēs
preſagiū futuri minime dubitaui.
Nec mora cum valedicto omni
bus receſſiſſem audiui nō mul
to poſt. btām mulierem ab hoc
ſeculo ad dn̄m trāſmigraſſe. glo
bumqꝫ lucidiſſimuꝫ ignis eius
tantū preceſſiſſe. quo forꝫ cla
ritate ſyderea ilico migrauā. Sit
ergo prelatus apud fideliū ſemp
ī medio paratꝰ ōnibus. et tunc
vnuſquiſqꝫ ſe eſſe primū cupit
et vide q̄ apte textus pſequitur.

Qz bonꝰ ſubditus nō tm̄ bonum
opaꝰ in pn̄tia plati. Capi. xi.

Et in officio illiꝰ ōnes ſe
conſpici gaudēt. Quid
mirꝫ; Bonus ſubditus
⁊ fidelis xp̄o dn̄o oīm non fuit
ad oculum. ſꝫ tāto libencius et ḡ
cius qđ bonū ē opaꝰ quo prela
tū ſemp pn̄tem reſpicit. ⁊ memi
nit ꝯgaudētez. In libro iudith
ſyri ⁊ libij dixerūt oloferni. Ve
ni nobis pacificus dn̄s et vtere
ſuicio nr̄o ſicut placuerit tibi.
Nichil enī grauius q̄ ſuire ingra
tis ⁊ ipoꝛtunū ſemp inſiſtere do
minū ſuienti. Olim nemroth
robuſtus venatoꝛ exercere tyrā
nidē ichoauit et in perditis ſi
ne lege hōibꝰ pſeuerauit iſania.
Nūc aūt in lege xp̄i. lege ing̃
grae ⁊ clemēcie. crudelitas finē
accepiſſe debebat. ⁊ ecce ꝯtuma
cior pullulat q̄ vmq̄ ante. eoqꝫ
piculoſiꝰ. quo magis graſſatur
internus. Seuū enī vulnꝰ i ſca
pul. ſed intolerābiliter viſceā do
lent. Nec ſine vite piculo vulne
ra paciūt. Sic in ſecularibꝫ q̄dē
pſecucio dura ppetitur. ſꝫ i clau
ſtralibꝰ ſine vite diſpēdio. et gra
ui iactuā virtutum. nō exercet
tyrānidis vllomodo. Et vide q̄re;
ſeculares q̄s patiſ a maiore et
cuꝫ voluerit locum mutat. Clau
ſtraſ vero per prelatuꝫ paſſus ī
iuriā. fugere nequaq̄ pt. ſꝫ qua
ſi obicē opoꝛtꝫ ſuſtinere ī oſtio.
ſemp emulū habere pn̄tem. nec
reſtat aliud. niſi ſolū deū iuoca
re precibꝫ adiutorē. Sꝫ heu nō
oīm poſſe. nec ōniū virtus hec;
Mole grauaminū ſuffocati tenēt.
cū neceſſe eſt nō deerit q̄ manū
poꝛrigat pius creſtꝰ. ſuccurrēt

angeli ⁊ ꝓtegēt.⁊ ſancti eius,
¶ Noui ſecreta9 canonicū in or
dine regulari.q aſſidue oracōni
bus et meditacōib; dedit9.et or
dinis ſui ſcrupuloſiſſim9 obſer
uatoꝛ. vix poterat prelatos ſu
os erga ſe aliq̄tenus mitigare,
Ecōtra obſeq̄oſus in oib; ⁊ deuo
tus temptabat in bono euicere
maliciā.ſed nō poterāt, Veſpere
ergo q̄dam ſup id qđ ferre non
poterāt lacrimas turbulat9 ama
riſſimas fudit.ad exorādos ſan
ctos martires q̄ꝛ dies ſolemnis
inſtabat mauricij ſc; ſocioꝝq;
eius.vt eoꝝ mereret̄ ꝯſolari pre
cibus et iuuari, Nec moꝛa.vbi
poſt lōgas vigilias intrauit cu
biculū.et vix ſomno leuiſſio re
leuatus.audiuit choꝛos āgeloꝝ
cātanciū in ſublimi, Gaudēt in
cel' aīe ſcōꝝ.qui xp̄i veſtigia
ſūt ſecuti.et q̄a pro eius amore
ſangnē ſuū fuderūt.ideo cū; cri
ſto regnāt ieternū, Dixit aūt
michi.ꝙ deſcēſus notulaꝝ.in ip
ſo cantu.q̄s gallice aualees dici
mus.tāte melodie et tāte dulce
dinis exiſtebāt.ꝙ ñ deus aliter
ordinaſſet.fere eius aīa; extra
corp9 ſine reditu rapuiſſent, At
q̄niā illo in tempore grauiſſima i
firmitate detentus erat.in ſola
delectacione ipſius cant9.et cor
pore ⁊ ſpiritu ita integre ſoſpi
tat9 eſt.vt vix eū poſtea vlla p
turbacio q̄ntūcūq; mag̃ ledere
potuiſſet, His ergo ſedulus er
ga q̄lēcūq; prelatū.⁊ maxime ſi
bon9 eſt.vt i officio ſuo ꝯſpicar te
gaudeas.ſi tñ recto aīmo ſenſe
ris ꝯgaudēte.

¶ Qz ſubditi orent pro vita pre
latoꝝ. Capitulū.xiij.

Qm aūt rex ꝓcedit vnū
ē totū agmē et circa eū
globatur angitq; eū ac
ꝓtegit. In hijs notat̄ ꝙ ſollici
tos eſſe opoꝛteat ſbditos erga
p̄latos.vt foris ad negocia p̄ce
dēt̄ cū ꝯpaſſiōe ⁊ motu coꝛdis
et ſi nō corporis comitent̄ ⁊ in
omni neceſſitate deuotis cum
precib; tueantur. Sic dauid et
iudas ceteroſq; reges duces ac
iudices iſrahel preliātes bella
populi. ſacerdotes domini lacri
mis et oracionib; adiuuabant.
Sic moyſes ſacerdotū perſonā
gerens pricipes populi dei pug
nantes cōtra amalech in eleua
cione manuū protegebat. Sic
machabeus principatum ſuſce
pit populi et adiuuabant eum
fratres ſui. ¶ Refertur de nobi
liſſimo quodam comite campa
nie qui in remotis orbis parti
bus receſſurus virum quēdam
pauperē ⁊ lāguidum atq; deuo
tum quē diu elemoſinis pauerāt

ſupplicater exorauit ut pro ſe co
tidie rogaret dñm vt eũ ſanũ ⁊
ſine periculo eũtem duceret. redu
ceret redeũtem. Cui paup ſine
diligẽcia inq̃ ſuſtentacõe corpo
ris orare nõ poſſum aiꝫ ſim exĩ
anitus cerebro. corde debilis. et
viribꝰ penitus deſtitutꝰ. Mox
comes duobus diſpẽſatoribꝰ q̊s
in cuſtodiã ſue domꝰ relinq̃bat
precepit dicẽs languidũ iſtũ ci
bis et oĩbꝫ neceſſariis corporis
diligentiſſime pcurate quod illi
pmiſerũt ſe facturos. ⁊ ſic comes
pfectus ẽ. ⁊ pmũ q̃dem p dies.
xv. diſpẽſatores illius paupis
recordati ei neceſſaria miniſtraue
rũt. deinde minꝰ ac minꝰ adulta
mꝫ pene eiꝰ obliti ſũt. Quid
plura? Neglectꝰ paup orare ceſ
ſauit. Comes autem in via nõ
modice tribulatꝰ poſt morã mł
tã ad patriã eſt reuerſus Nec
mora paupis recordatus querit
an viuus ſit an defunctus. quem
adhuc viuũ intelligẽs viſitauit
dicẽs. Mortuũ inq̃t te putabã
cariſſime ſecũdũ ſolitũ oracionũ
tuarũ ſuffragia non expertus Ex
ceptis enĩ quindecĩ diebus aut
nõ multo plus poſtq̃ iter arri
pui vſqꝫ in diẽ qua ad pp̃a ſum
reuerſꝰ nũq̃ michi tribulacões
⁊ ãguſtie defuerũt. Mox paup
obortis lacrimis dixit Qñ tua
bñficia ceſſauerũt a me adiuto
rium dei mei ceſſauit a te. Et co
mes poſteriorũ oblitꝰ. q̃lia in
q̃t i te beneficia mea defuerũt.
Cui paup. Recedẽs ait hinc du
obꝫ de nius tue diſpenſatoribus
precepiſti vt me debilem in oĩ
bus neceſſariis pcurarent. q̊d
parꝫ plus q̃ diebus quidecĩ iple
uerũt. ego aũt viribꝫ dſtitutus
p te orare ñ potui, ſtupefactꝰ er
go comes dictos diſpenſatores
precepit aduocari ⁊ eis corã oĩ
bus dixit. D cũctis ſuientibus
neq̃ores q̃ contra preceptũ me
um neq̃ſſime bõis meis peper
ciſtis ⁊ pauperẽ hũc quẽ patro
nũ ſalutis ⁊ pacis mee frequen
terẽ expertꝰ ſuciã nõ pauiſtis.
Et nũc fruſtratus oracõnũ eius
ſuffragiis pericula et tribulacio
nes inueni quales nũq̃ añ i vi
ta me ſuſtinui. quas q̃de vt cer
tus ſũ euitaſſem. ſi paupis ſuf
fragiũ habuiſſem. Vos ergo re
os periculoꝝ meoꝝ bõis õnibꝰ pri
uo ⁊ exules a terra mea oſtituo
Depulſi ergo a terra campanie
exules p triẽniũ extiterũt. In
de per interuentũ nobiliũ i con
ſpectu principis ſunt admiſſi.
Quibꝫ ille dixit. Nullam pror
ſus aliam grãm vob exhibeo ni
ſi q̃ vobis dominꝰ papa veritate
narrata dare cõſueuit. Qñ mox

illi aũ inſperato gaudio iter rapi
entes cum litteris ſecretum co
mitis continentibus quia eos
nõ exheredare ſ; pro culpis vex
are volebat. ad ſummum ponti
ficem peruenerunt. cui narrata
aduentus ſui cauſa. litteras pa
pe in hanc ſentenciã reuelecũt
comiti. q; quilibet nũmum au
reum ſolueret comiti. et ſic ad
epti graciam facultatibus redde
rentur. Tunc comes inquit. la
titudinem nummi et ſpiſſitudi
nem ab ore pontificis volo ſcire
et ſic vos ad graciã quã manda
uit admittam. Denuo ergo re
uerſi ſatellites domino pape reſ
põſionem comitis oſtenderũt.
Hoc papa cõſcius quid reſpon
deret reſcripſit comiti. nũmum
aureum debere habere ſcd̃m la
titudinem terre et ſpiſſitudinẽ
eius extendi vſq; ad altitudinẽ
celi. eo q; oracio iuſti qua comi
tem fruſtrauerunt celos pene
tret et virtus eius corroboret
vniũſa. Ad hoc mãdatũ comes
ſatellitib; ait. Videte miſerimi
q̃d michi dominus papa reſcri
bit. Hunc nũmũ aureum exſol
uere quis ſufficiet. Videte q̃nta
vos pena dignos exiſtimet qui
vos debitores tante ſolucionis
addixit quam nec totꝰ mundꝰ
ſoluere preualeret. Hinc ergo
tercio redeatis ad papam ⁊ lit
teras abſolucõis veſtre q̃ in me
peccaſtis enormiter apportate
⁊ ſic xenis ſufficienter exactis
liberi ad ꝓpria redeatis. Sic i
clitus comes ille ⁊ i ſuis q̃d de
liquere puniuit et aliis poſt fu
turis dignã oracionis fiduciam
dereliquit. Diſcant ergo ꝑes
fideliũ ſubditi ꝑlatũ ſuũ foris
ad negocia ꝓcedẽtem ĩ cibꝰ tue
ri et cordis compaſſione iuuare.

¶ Qz ſubditi non pturbent ꝯtem
placõez ꝑlatoꝝ. Capi. xiiij.

Si qua alam regis tãſi
ens iuxta deſtruxerit
nõ effugiet agmen ſup
ple quin vindicent. Alam cõtẽ
placionem vel ſpũalem vitã in
telligo. Hanc ſi quis ſubditoꝝ
in prelato non debita vel indiſ
creta fatigacõne turbauerit. ali
orũ debet indignacionem ĝuiſ
ſimã experiri. Unde non incõ
grue ſpiritus ſanctus in cãticis
ammonet dicens. Adiuro vos
filie Iheruſalem p capreas cer
uoſq; campoꝝum ne ſuſcitetis
neq; euigilare faciatis dilectã
donec ipſa velit. Et dominus ip
ſe criſtꝰ primitiue ecc̃ie ꝑlatis
ad cõſolacõnez dixit. In mundo
ꝑſſurã habebitis i me aũt pacẽ,

hāc ī prelato foueas hāc exop tes q̄a ī pace eius erit pax tua. Cui caput īfirmū cetera membra dolent. Vnū de prelatis vidimꝰ quē malo ſuo a vita cōtemplatā a ſuis ſubditis nouimus ſuſcitatū. Abbas ſcī mathie monaſterij treuereñ vir nobiſ et ſtirpis regie pꝛemꝛ frēm duces illuſtres habuit. Hic ab adoleſcēcia i oni puritate inocēcie et cōtemplacōne vite fuerāt educatꝰ. Electꝰ ergo a ſuis oībꝰ i abbatem ānis plurib; a deo deditus fuit actibus ſpūalibus ꝛ mōſticis ordīs diſciplinis ut cum difficultate non modica niſi maiori bus vrgentib; cauſ ab ambitu clauſtri poterat euocari. Quod vidit ꝛ iuidit dyabolus et ſuos officiatos hoſtiliter iſtigauit vt q̄ſi ipoꝛtunis ipulſib; abbatem ab ipo ſecreto vite celebris deturbarent. Quod ille q̄dem ī primis ḡuiſ pertulit. ſ paulati exterioꝛis vite delectamentis illectus totas tādem terrenis actib; manꝰ dedit. Ipſe tñ adhuc honeſtate ſeruata ꝛ ſpūales diligit ꝛ v̄tutis decꝰ in alijs benedicit. Quod vtiq; ꝛ ſi bonum in alijs eſt meliꝰ tamen ꝛ optimuz ſibi et ſuis tā in tpalib; q̄ ī ſpiritualib; extitiſſet ſi ḡrioꝛis vite pmoꝛdia tenuiſſet. ꝛ hoc qui dem qui ſedebat in trono cōtra epheſioꝛuz epm habuit q̄ p̄mā fidem irritam fecerāt ꝛ p̄ma opa dereliquit. Quāobrē pma opera facere hoꝛtaſ. Alioquin ſe ca toventurū et candelab; eiꝰ amo uere minaſ. Poꝛro ſi vnum eſt neceſſariū ꝛ optiaz partem q̄s cōtēplatiꝰ elegerit. nūq̄ tñ p curāte deo vacantib; ſibi ꝛ ſuos obſeruantib; pedes regi famili aris neceſſitas auferet. quin imo per ſepe perſpeximꝰ ſub ſpe cie x nanciū proſpera q̄ hij ī curīb; ꝛ hij in equis curias princi pum frequētantes īfinitas cupias inaniter diſſipariūt ꝛ nichil ſeca; preter peccata ꝛ amariſſimaꝝ remoꝛſionum ſtimulos reportarūt. In plato ergo alam contēplacōnis non deſtruas ne ꝛ ſi hic fugias agmē apū angelorum agmina ad vindictaz p iniuria ſummi pricipis non euadas.

De platꝰ ſubditis viaz exemplaris vite oñdat. Ca. xiiij.

Igrato agmine nulle exire de domibus audēt niſi rex pmo fuerat egreſſꝰ et volatus ſui vendicauerit pricipatum. Vñ i libro ioſue ſacerdotes q̄ poꝛtabāt archam dñi precedebant. Tobias etiā

familiā precedebat. Et dn̄s de
ſcribis et phariſeis dicit ꝙ īpo
nūt hūeris hoīm onera ğuia et
impoꝛ̄tabilia. digito autē ſuo no
lūt ea mouere. Qui ſūt limites
domus apū n̄ termini mōſtice
regule. quā vnuſqſq; in ſua vo
cacōne ꝓfeſſus ē q̊s patres no
ſtri ſinguli ſtatuerūt. Hos exi
re. illos ꝑtergredi nullus aude
at ſubditoꝝ. vt ſcilic; p ſe ſupe
rogacōnis regulas ordiare pre
ſumat. niſi ꝑmo prelatū videat
arcioris et alcioris vie vendica
re volat⁹. Non ē eni diſcipulus
ſup magiſtrū nec ſeruus maior
dn̄o ſuo Maiorū eſt regulas po
nere. ordinare ſtatuta. Minorū
vero ac ſubditoꝝ eſt ſm regulā
viuere et ſtatuta ſeruare. Nulli
tū maiorū lic; graue aliq̄d atq;
difficile p ſe q̊d ſtabilimētū ob
tineat ordiare niſi p ɔſenſū ſub
ditoꝝ q̄ ad alia nō tenētur nec
obligari poſſūt in aliq̄ niſi ad
illa que ɔuerſionis tempore ſta
tuta p regulas īuenerunt. Ma
iorū tamē eſt ſi quid minus ſit
ꝛ ſtatutū eſt in obſeruācia regu
lari ſupererogacionis opa facere
in ſe paucis ſupplere q̊d parū ē ꝛ
ſic ad melius ſubditos prouoca
re. Horū quoſdā ꝛ in clauſtris
vidimus et in ſeculo experti ſu
mus. Dilectū valde ſociū i ſco
lis habui coeuū fere et ꝓpe pari
liū ſtudioꝝ. hic a puero vſq; ad
finē vite a mulierib; icōmixtus
oīno ſemp fuit. In adoleſcēcia
ſacerdos fact⁹ i brabācie ptibus
ſuſcepit regimē aīaꝝ q̄bus tā
diligētē tā ſinceram curā prefuit.
vt q̊s i bono vincere āmonicio
ne non potuit multimodis ꝓuo
care ſtudebat exemplis. Alijs co
medētib; ieiun⁹ ipſe manebat.
alijs dormiētib; manebat īſom
nis atq; alijs ītentis ad aleas
ipſe oracionibus incumbebat.
Quicq̄d in vſus ſuos deputatū
eſt cōmune pauperib; faciebat.
Si quam ex ouib; aberrare vide
bat. importune et oportune ad
reuocādū īſtabat. hec foris pre
ter illa que ītrīſecus maiora la
tebant. talib; actibus ferme vi
ginti ānis cunctis imitād⁹ emi
cuit. Cū altiſſimo placuit tali
fine defunctus eſt. Febre acutiſ
ſima per aliquot dies labora
uit. Et ecce vbi ſacramentis ſa
lutaribus premunitus et atte
nuato ſpiritu animam felicem
emiſit mox ſine vllo interſticio
choruſcatio tāta luminis reſplē
duit. vt per vnam leucam cir
cumquaq; et eo amplius quaſi
dies eſſet clariſſima i lucem ſe
dulam noctis tenebre vertere
tur. Quid mirꝫ. Illum recedere

ſine luce non deciit q̄ multas il
luſtratis exemplo altioris vite
volatus feliciē vēdicauit. Facta
eſt ī morte btī viri dicta chorꝰſ
tacio lucis diffuſa p patriā pri
ma hora noctis adhuc vigilan
tibꝫ plurimis ⁊ ipſū lumē emiſ
ſum multa milia hoīm vndeāꝫ
viderūt q̄ ad maioris ⁊ ḡcioris
agnicōis ⁊ veritatis lucē in viſio
ne tāti miraculi ꝑſtcerūt. Huiꝰ
ergo ille prelatꝰ q̄ ſubditis ſuis
viam vite exemplaris oſtēderit
⁊ volatꝰ alacris exerciciȷ̄ vendi
cauerit pn̄cipatum.

**¶ Qꝫ prelatꝰ ſubditoꝝ opa īſpi
ciat ⁊ eos exhortacōne ⁊ quādo
qꝫ etiā manibꝫ adiuuat. Capi
tulum. xv.**

Reliquo tpe ī labore erāt
cū apibꝫ. ipſe aūt ope
rantes circuit ⁊ ſolus ī
munis ē ab ope. Paulus tamē
ſupplebat que ſibi deerāt ⁊ hiȷ̄s
qui ſecum erāt ꝓpriȷ̄s manibꝫ la
borando. hoc tn̄ nō ex neceſſita
te ſed ex gr̄a faciebat. Suffecīſ
ſet enim labor eiꝰ quē habebat
in ſtudio predicacōnis et ſollici
tudīe ōnium eccleſiaꝝ. non enī
ſm̄ diſcretiſſimū beatū Augu
ſtinū putandꝰ eſt ocioſus q̄ ver
bū dei ſtudet. ita nec ille q̄ ꝑeſt
ī ſollicitudīe. Illos aūt q̄s opor
tꝫ eſſe ſubiectos. ex ociȷ̄ periculo
corporis labor īcūbit vt ī labore
manuū. cordꝭ aūt ut pſallerēt vl
legere. vel vtrūꝫ tpibꝫ conſtitu
tis. Hiȷ̄s ergo vt acrius inſtēt
ſollicitudīe adhibenda ē exhor
tacio prelatoꝝ qn̄qꝫ. ⁊ ſi locus ē
manꝰ corpis adhibenda ne one
ra ḡuia ⁊ īportabilia ſubditis vi
deant̄ imponere. digito aūt ſuo
nolūt ea mouere. Vn̄ modernꝰ
nr̄i tpis ille poeta ī ꝑſona alex
andri dixiſſe legit̄. Si qn̄ dix
ero forti. i. pucri ſed ī arma ve
ni precedere miſus. Tū demū ſo
cios ſū dignꝰ habere ſeq̄ces.

¶ Legimꝰ in libro contra acha
dennicos beatiſſimū Auguſtinū
ꝓpriȷ̄s manibꝰ laborando qn̄qꝫ
diſcipulos ad opa ꝓuocaſſe ⁊ ex
emplū eīn poſteris reliquiſſe.

¶ Audiui ⁊ vidi de illo venerābili
et deo digno mgr̄o Waltero de
mīgmo tornacē ſꝫ epiſcopo qꝛ vix
vnq̄ ocioſus dum domi ſedens
viuēt apparebat. Aut enim me
ditabat̄ ā legebat ā cōfeſſioībꝫ
audiēdis ā cauſis diſcernēdis ī
tēcꝰ lites hoīm dirimebat. Ho
rū ſi aliq̄d exercere tederet ꝓprꝫ
is maībꝫ laborābat. Tuū ergo ē
ꝑlate diligēt̄ īſpicere ſubditos
videre opa. ſingulos exhortari.

**¶ Qꝫ ꝑlatꝰ innocēcie ſue cuſtodes
fideles ſēp ſecū ſubditos hiat.**

Circa eū ſatellites q̄daꝫ
ſūt: aſſidui cuſtodes au
ctoritatis eius. Solum
eni vbiuq; ſic nō decꝫ eſſe ꝑla
tuꝫ nec ſine teſtiōnio q̄cq̄ȝ age
re: ne cū ioſeph: ⁊ ſi inocēs ſcāda
lū īfamie patiať. Habeat aūt
ſecū nō ſicut roboā iuuenes ꝑ q̊s
ꝑdidit iheruſalem. nec ſegnes
nec muliebres vt yſboſeth ⁊ ideo
occiſus ē. ſ; ſeniores et ꝓbatio
res ſicut dauid ⁊ robuſtiores ſi
cut ſalomō: q̄ lectū ſuū ābiebāt
ꝓpter tīores nocturnos. Ti̅o
res ⁊ tremores nocturni vbiq;
tenebre vbiq; īſidie latēt. Te
nebre ſūt et ideo laq̄us ſpargiť.
Vix ſecerni poteſt amicꝰ ab īni
mico. Quid mirꝫ. dauid dicit ī
ꝑſona caſti. Qui edebat panē
meū magnificauit ſuꝑ me ſupplan
tacōnem. Si ergo in viridi hoc
factū eſt. in arido q̄d fiet. ¶ Ve
nerābiľ heinricꝰ ſub noſtro tem
pore canoīcꝰ regularis in vrbe
bleſenſi ī mōſterio ſancte marie
de burgomedio cū diu parisius
ſtuduiſſet ī abbatē licꝫ īuitꝰ ab
oībꝫ ē elcūs: ⁊ erāt ī eodē mōſte
rio vt a quibuſdam audiui viri
viginti ſm̄ ſeculū ſapiētes ⁊ ꝓ
uidi: ſ; minus q̄ȝ decebat religio
ſi ⁊ caſti. Aggreſſus ergo ꝑ̇mū
eos blādis ⁊ racōnabilibꝫ v̇bis
hortabať eos ad regulā ſuādā

et ad honeſtateꝫ vite ⁊ vt tene
rēt ī moribꝫ diſciplinā; ſ; cū per
hec nichil ꝓfſus ſe ꝓficere cne
ret nec litibꝫ vellꝫ eciāꝫ diſſipa
re. rōnā curā adijt cui vir ſan
ctꝰ optie notꝰ erāt: q̄ īde ſūmi pō
tificis munitꝰ auctoritate redijt
⁊ cū eos aliter flectere non poſ
ſet de facili rigore vſus ē paſto
rali. Q̄ ō vt viderūt ſui et nulla
tenꝰ ſe poſſe cōtra ſtimulū calci
trare neq̄ter hūiliātes ſe colla re
gule ſubdiderūt. veſtitū cibū et
potū largius q̄ȝ añ miniſtrabat
oībꝫ: ſ; ī clauſtro eos q̄ete ſedē ⁊
ſm̄ ordinē viuē ꝯpellebat. Hic
ſicut legiť de auguſto. cia ceſar
erat et nullū de hijs q̄ religioſi
non erāt miſtrare in aliq̊ officio
obediēcie vt ē cellerariū l' rex ꝓ
curacō ꝑmittebat: ſ; ſi q̊s bone cō
ſciēcie ꝯſiderabat illꝰ officia ꝯmit
tebat. Hoc vt viderūt alij finx
erūt ſe ꝑ tpſ religioſos ⁊ ī ypo
criſi neq̄ter ābulātes abbati ſe
q̄ſi familiariſſimos coniunxerūt.
Qui vt vir pius ⁊ bonꝰ oīa tole
rās oīa credēs eis liberioris vi
te frena laxauit q̄bus illi intm̄
damnabiliter ſūt abuſi vt vigī
tiocto pari malicia ꝯuenirent et
tres viros ſceleſtiſſimos ribal
dos conducerēt. ⁊ eos ī mortem
ſancti viri per pecuniam aīma
rēt. Qui q̊dam veſpere abbati

extra opidū et ad negocia ꝓperanti. ſicut ordinauerūt. obuiauerūt ꝛ ſalutātem ac predicātē eis ſalutis viam extractis ēnb9 eum crudeliter occiderūt, Nob to autem tūc ſocio ei9 cuius ſupmentionem fecimus euadēte. Corpus occiſi ad monaſteriū ē delatū et in eccleſia collocatū, Et videt lector q̄d actū ſit ꝛ ꝓbatum, Statim enī vbi ſequēti die ad ſepulturam occiſi de locis vbi extra manebāt rei criminis eccleſiā intrauerūt. ecce vox ſanguinis fratris ſui abel de terra q̄ſi vindictam clamans p vulnera q̄ a loco occiſionis ficta remāſerāt habūdantiſſimo ſanguinis impetu manauerūt. Et hoc alias frequēter audiuim9 factū eſſe. Q ꝺ vbi viri fratres ꝛ filij cū populis aſtantibꝫ inſpexerūt dirū eiulatuꝫ leuauerūt cū lacrimis. Quid plura. ſepulto martire ut audacter dicam9 vbi ad electionem ventum eſt rei q̄dam ut maliciā ſuam palliarēt. boni auteꝫ ut imitatorē haberent dictū robertū vnanimiter elegerūt. Qui ſtatim eadem die profectus ad papā acceptis lr̄is ad philippū regē et ad bleſenſem comiteꝫ ludouicū capi oēs q̄ ſuſpecti erāt manu layca procurauit. q̄ꝝ nō nſ libertateꝫ ſalubriter cōſitentes carcerati ꝑpetuo penitēciam acceperūt. Alij vero a ſacris ordinibꝫ degradati morte puniti ſūt. Sedecī vero ex eis qui ī ſcelere potiſſimi credebanť manus homicidas ſibimet imponentes ſe ipſos ī carceribus ſuſpēdijs vl alijs mortis generibꝫ occiderūt, Venerabilis robert9 abbas officio derelicto ceſſit et circa ꝑdictū rotomageñ. archiepiſcopum mauriciū vidim9 poſt ei9 mortē q ipe fratribꝫ predicatoribꝫ paciſius p tps ſe adiūxit ꝛ iter eos felici fine q̄uit. Hen9 ergo fidelis cuſtodes auctoritatis ꝛ innocencie ſue plat9 habeat. p q̄s digne ꝛ iuuari poſſit ꝛ defendi.

Qz prelatus ſedulus ſit ī corripiendis ꝛ extirpandis vicijs. Capitulū. xvij.

Unt ꝛ circa regem lictores ſeui qui morte puniunt deliquētes. Certū eſt q morte penā eccleſia nō infligit. Quid auteꝫ ī lictoribꝫ qui circa regem prelatū ſūt niſi officiatos ꝛ prelatoꝝ vices agētes accipim9. Hij vtiqꝫ detractores et ſuſurrones deo odibiles increpacōne corripiūt. Nam ſecūdū apoſtolū vtili9 ē huiuſmoī tradere ſathāe in īteritū carnis vt ſpirit9 ſaluus fiat ſupple. q̄

eterni tribulacōib; tribulari.
Moderāte tn̄ corrigi vicia ſeneca
doc; dicēs. Eſto vicioꝝ ſugax
primitus ipſe tuoꝝ. alioꝝ vero
neq; ſcrutator curioſus neq; ac
bus reprehēſor. Ex vicio alteri
us ſapiēs corrigit ſuum. Opti
mū ē moderāte corrigere tāquā
ſi ipſe cotidie pecces. Obiurga
cōni ſemp aliq̄d pietatis admiſ
ce. Odiū ſemp peccādi nō metū
facias. ꝛ hoc optimū ē ſeq̄ maio
rū veſtigia ſi recte pceſſerīt. Ita
q; q̄ neccīū ſit in mōſterijs vt
pores ꝛ ſeniores q̄q;. q̄ꝝ tn̄ īter
eſt vt a ſupiorib; iniūctū puero
rū et adoleſcēcū dorſo emineāt
ne p diſſolucōnes varias īualeſ
cāt. Beatꝰ auguſtinꝰ in libro cō
feſſionū de ſeipo ꝯq̄rit dicēs re
laxabant michi puero habene
vltra tpamentū diſſolucōnū va
riaꝝ ꝛ pdibat q̄ſi ex adipe iniq̄
tas mea. Huiꝰ exemplū ī aglie
ptibus accidiſſe narrat. In mo
naſterio nigri ordis puer q̄da;
nobil a parētib; tradītꝰ eſt diſ
ciplinis regularib; educādus. ꝛ
q̄a erāt decorꝰ forma nature do
nis ꝛ cōtra talē etatem moꝝ ho
norificencia graciōſus. ſeniores
maxime ꝛ q̄ officijs preerāt pue
ro vltra q̄ neccē erāt habenas li
beras relaxabant. Prior aūt q̄
cōuētū ſub abbate regebat diſ
creciori regimine nec ipſi ꝓpri
me nature ī tali etate credendū
putabat. q̄a vt dicit phūs pue
ri nō tm̄ monēdi ſūt ſed etiā ac
tādi vbis. aggreſſuſq; ē iā ali
quātulū īſoleſcētem pueꝝ verb
īterdū ꝛ vbere ab illicitis refre
nare. Qui puer ad ōnem infor
macōnē boni q̄ſi mollis cera pri
oris correpcionē accipiens ī ado
leſcente; ſcm̄ et ꝑfectū creuit. ꝛ
circa viginti annos etate finita
mortuus priori apparuit dicens.
Tue correctōi gracias ago prior q̄
meā tua ꝓuidēcia id egiſti. ne
īſolēcia puerili paulatī defluerē
et tādē ꝓlaberer in dampnāda.
Hec vt dixit bta aīa tāto ſplē
dore reſplēduit vt vix ī lce āgu
lus remaneret q̄ ab illo lumine
expers fuit. Simili ꝓre mō vt
audiuimꝰ a frē ordis pdicatoꝝ.
Cū in theutoīe ptib; circa ānū
dn̄i. M.cc.xlij. adoleſcēs q̄dā
nobil cū in lubricitate corporis
exceſſiſſet a ſemb; canonicis ꝛ
decano ab īgreſſu eccleſie arta
tus ē ꝛ īfra ſepta mōſterij quaſi
pro agēda penitencia ī loco ad
hoc deputato recluſus. Qui hu
militer valde ſuſcipiēs flagella
bat intērī a decano ꝛ grauibus
conuicijs culpabat. Eo aūt ad
huc ī penitencia exiſtente cōti
git cū a cōcanoico ſuo īnocēter

de nocte ⁊ latent̄ occidi. Una er
go nocte ex cōcanonicis ſcō viro
p⁹ matutīas orāte ſupplicat̄ ⁊ ſe
creto vidit ſubito totā eccleſiā
illuſtrari ⁊ apparēte multo comi
tatu ſcōꝝ glorioſam v̾ginem ma
trē xp̄i ī medio oīm velut ma
giſtram ⁊ dominam cōſedere. et
de diuerſ negocijs vniuerſal̄ ec
cleſie tractatū habere. Uijs fini
datis patron⁹ eccleſie ipſi⁹ ex
orſus eſt dicēs. Et q̄s ex vobis
miſerebit̄ mei canoīci vt p̄ſitem
dn̄i nr̄i m̄rē pariter rogitem⁹
vt ſup piaculo ei⁹ ſolita pietate
flectatur. Et mox ſupplicātib⁹
ſc̄is allata eſt aīa ⁊ ōnib⁹ dicit̄.
Quia locus iſte ſpecialiter diſ
ciplina viguit. et adoleſcēs iſte
mortuus diſciplinā libens acce
pit. ⁊ ex corde penituit p purga
torio cedat ei mors īnocēs quā
ipſe ſuſtinuit. tu autē aīa pete
qđ vis ⁊ fiet. Et aīa. Pro occi
ſore meo peto q̄ me occiſo ſtatī
valde penituit ⁊ ad dn̄m ap̄licū
iter arripuit vt miſericordiam
ꝯſequat̄. Et mox reſpōſū acce
pit. ſicut digne petiſti aīa fiet
tibi. Hec vt orās audiuit cano
nicus qđ vidiſſet expoſuit. In
tātesq; locum occiſū inueniūt
⁊ deplāgūt occiſorem vero mox
p⁹ factū de nocte iter arripuiſſe
ad ap̄licum repperierūt. Sedu
li ergo priores in cenobijs ⁊ de
cani in canonijs ī corrigēdis et
extirpādis vicijs ſemp ſint. ne
etiā ſi ꝓpias nō habuerīt ſubdi
toꝝ negligencijs obuiantur.

¶ Qr prelat⁹ ſine cauſa nō faci le foris vaget̄. Capitu. xviij.

Intus ſemp rex ē ſollici
t⁹ et non de facili cerni
patet ſubaudi ſine cau
ſa. Et hoc ꝯtra prelatos q̄ ipa
cientes q̄etis. circū. circa. vltra.
infra. ſine vlla nccītate negocij
cū maximis diſpēdijs et impenſ
crebrius euagant̄. ſed forte vi
dens ꝓphetā dauid imitari vis.
q̄ optat pēnas ⁊ auolare. Uale
ti in verb ꝓuidētiſſimis diſcre
uiſti q̄ vanā ⁊ friuolā euagacō
nem ī omnib⁹ excluſit dicens.
Quis dabit m̄ pēnas. Quales
audi. Quis dabit m̄ pennas ſi
cut colūbe q̄ vtiq; gregaria eſt ⁊
amat ꝯmune bonū. Et volabo ⁊
requieſcā. O rex. o ꝓpheta dauid
q̄ optas fugere q̄ optas auolar̄
dixiſti eni ī ꝯſequētia. Ecce elō
gaui fugiēs ⁊ manſi ī ſolitudine.
ſi fugiens elōgaſti. ergo ꝑſ̄m
cui rex precras dimiſiſti. Abſit
abſit. ⁊ hoc circa penultiā pſal
mi inuēs oñdiſti. Ego autē ad
dn̄m clamaui ⁊ dn̄s exaudiuit

me. Quo fratri. Audi. Redimꝫ ĩ
pace aĩaꝫ meã ab hijs q̃ appro
pinquãt michi q̃a inter multos
erãnt meũ, ⁊ hec q̃modo. Meũ
in corde meũ in q̃ete a pusilla
nimitate ſpiritus ⁊ tẽpeſtate. ⁊
hoc erãt fugere a tumultu ⁊ fugi
endo auolare. in pace aĩas redi
mi et ĩter multos ſine tumultu
eſſe cũ cuſto ⁊ ibi inter hũeros
eius amantiſſimi dñi q̃eſcere.
vt in eo et cũ eo leue põdꝰ ſenti
at q̃cq̃d pro illo habuerit ſuſtine
re. Sꝫ nũq̃d talis erãt prelatꝰ tu
us o prelate q̃ vagans inſtabil
et fugiẽs euaneſcis. Nõ pẽnis
colũbe vteris vt q̃eſcas a tumul
tu anteceđẽciũ et ſubſequenciũ et
concomitanciũ famulorũ dicã q̃ ſo
ciorꝫ et nõ pociꝰ dñorꝫ. Vulgo di
citur. Miles in obſeq̃o famulũ.
clericus ſociũ. mõchus dñm ha
bet. Si vis credas experto. Fre
q̃entiſſime vidi dños paucis eſ
ſe contentos ſicut et famulos. Su
perfluis ĩhyare res feda ⁊ deteſta
bilis in prelatis. Quid eo vere
cũdius. Quid eo damnabiliꝰ.
Et hoc maxime ĩ clauſtralibꝫ. ſe
cus enĩ ẽ ĩ ſecularibꝫ clericis licꝫ
⁊ ĩ ipſis hoc malũ ſit peſtilens
vbi res trãſit ĩ dñiũ q̃d in religi
oſis hoc eſt in clauſtralibꝫ nũq̃
fieri poteſt. niſi forte q̃s ĩ epm aſ
ſumat̃ cui tñ diſpẽſatio credit̃

non diſſipatio. Abſit tñ vt dig
nis mercedibꝫ obloquar famulorꝫ
cũ dictũ ſit. vere operãtes ⁊ rad
de mercedẽ illꝭ. Sꝫ nõ tm̃ impi
um ymmo ſacrilegum iudico vt
q̃s abbas ł prelatꝰ ſpiritualibꝫ
filijs q̃bꝫ ſũme tenetur detrahat
neceſſaria ꝫ ⁊ famulꝭ ſuperflua
largiat̃. Iſti pãnis vilibꝫ illi co
mitum mollibꝫ veſtiantur. Iſti
vaccinis calceis ſordeant. illi
ocreis hyrcinis niteant. Et vti
nam ſaltem iſta ſufficerẽt quin
pociꝰ ⁊ non iubentibꝫ propter vere
cũdiã vel timorẽ. cõſencientibꝰ
tñ vł diſſimulãtibꝫ dñis aggre
gant ĩmẽſas pecunias q̃bꝫ poſ
ſeſſioibꝫ ẽptis natales ſuos tñ
ſeũt ĩ nubẽdo ⁊ viles ruſtici no
bilibꝫ coequãt̃. Qñ ſi fratres q̃
conſobrini aut cõſanguinei ſũt
dominorũ tãto liberius ⁊ auda
cius faciũt que predixi. Non re
cordaris o mõche reſponſionis
ſenioris illius in vitaſpatrum
qui dixit. opera monachorum
ignis ſunt. Et vide quare, Si
enim aliarum ſubſtanciam rerꝫ
igni miſcueris cõſumetur ſic et
ſi eccleſiaſticis bonis bona tua
pr̃imonialia contra iurã miſcueris
cum illis ad nichilũ redigent̃.
Rorꝫ tot exẽpla vidimꝰ q̃ nimi
um eſſet tediũ ſingula ptractaẽ
vnũ tamẽ de pluribꝫ explicabo.

¶ Erat cliens natꝰ et ruſticus qui in ditiſſimo monaſterio patruū habuit aſſuptum a monachis ī abbatē· Vocatus autem a patruo eques ire didicit qui pꝰ us ire pedes cōſueuerat· ad menſas fuite ieptus ponit̄· ꝛ q̄ ſolū aratrū cōtorto collo regere et tenere didicerat· erecta ceruice cibos īferre pricipibꝫ cogebatur· Quid plura? ex ruſtico paupe factus eſt diues inclitus· de mui domū ↄiūxit reddit⁹ auxit reditibꝫ· agro agrū diſtēdus copulauit· Hinc villas emit et pꝰdia· ꝛ qui olim fuit vnus ex ruſticis· factus eſt dn̄s ruſticorū· Tandē eum ad hoc fortuna leuauit· ut ſpreto ↄnubio militū ſimpliciū factus miles vxorem ſibi nobilē copulauit· Nec diu poſtea ī hac eo gloria ↄſtituto pes ei ſuccisus ē cui īnitens in nixius ſtabat· ꝛ recidit miſer tā to deiectus· quanto ſublimius fuerat eleuatꝰ· Statī enī mortuo abbate patruo eiꝰ ſpnit̄· eiciat̄· fugat̄ ab oībꝫ· ꝛ ab abbate ſucceſſore deſiccti nimium velud monaſterij depredator īpetitur· conuictus autem in pluri mis minoratus eſt· ꝫ tamen diues inmultis copijs remāſiſſet· niſi eū Foedius ī fortunium ad pauperiē īpuliſſet· Vxor enim contagia pecorū agrorum ſterilitas ruina edificiorꝫ· īgratitudo ſuorꝫ ſub ſecuta ē· ut nulli dubiū eſſet iuſto dei iudicio tātam infelicitatē ex iniuſto ↄgregatis diuicijs ſucceſſiſſe· Extremo ad tantam calamitatē deuenit miſer ille ut nullus eius miſereret̄· nllūs ei in xpo ſucurreret· Et digne· q̄a ex īmo fere ī digne ſe extulerat ſup magnos· In ſe ergo et ſi tarde homo reūſus iuſtū in ſe dei iudiciū bn̄dixit· Viſit vxorē cum puulis ad parentes· laborare cū ꝓpis manibꝫ ipſe cepit· et in ſudore ↄmedere panem ſuū· Quod ut viderunt ſui viderūt et monachi vel q̄bꝫ abbas patruus ſuus bonꝰ extiterat· hōi huīliato in plurībus beneficii extiterūt· Paulatī ergo tam per laborē tā per alimoniā cepit reſurgere· ꝛ in puo tē pe ſatis habuit ꝓ ſtatu ſuo· Intus itaqꝫ prelatꝰ bonꝰ ſit ꝛ ſollicitꝰ circa ſuos et extra ī tumultu enī ſine cauſa nō facile paciat̄· ꝛ ſi ↄgredi neceſſe ē nō pōpoſe ſicut comitē ſicut pncipē· ꝫ ſicut religioſum ꝛ xpi famulū deceat· familiam paucam habeat valeꝫ et honeſtā·

¶ Qꝫ prelatus neceſſario egrediens deū ut eum egredientem tueat̄ exoret· Capitulū·xix·

Neq; enĩ foras egredit̃
niſi agmĩe migraturo.
Ad idem hoc ptinet qđ
expoſitũ iã pceſſit. Migratuꝝ
agmẽ dicit̃ cum cõmuis neceſſi
tas cõgregacõis expoſtulat vt
ꝓ negocijs prelatꝰ exeat etiaȝ
cũ inſtãcia multa ꝯpulſus. ¶ Vi
di quẽdã ex platis maioribꝫ q̃
q̃ñcuq; ad exteriora negocia vo
bat̃. ãn egreſſionẽ ſecretũ pete
bat. ſupplex ꝓuoluebat̃ ĩ preca
bꝫ ⁊ a dño lacrimis expetebat.
vt ſe in oĩbꝫ egredientẽ ⁊ regredi
entem ſua clemẽcia tueret̃. ⁊ in
maĩbꝫ ſuis negocia coꝝ poſita
proſperarent̃. Et vide lector q̃đ
ſecutũ ſit hũc ꝓceſſũ. Secuta et
indubitabili relacõne didicimꝰ
de eodẽ ꝙ vir in oĩ tpe prelacõ
nis ſue ĩiuriã paſſus ſit vł offẽ
ſam. Q̃ñta aũt periculi ⁊ mali
ſit michi ex cauſa valde necẽria ci
tam ſuſceptã deſerere aĩaꝝ patꝫ
Nota ex eo qđ ſubiũgã. ¶ Bruno in
ptibꝫ theutoĩe in opido magno
qđ mons martis dicit̃ bonꝰ pſ
biter ⁊ caſtꝰ ſuit, h referente m̃
memorabili henrico de colonia
frẽ ordĩs predicatoꝝ cõſobrinũ
habebat preſbiteꝝ eque bruno
nẽ. viꝝ ſcĩm et moribꝫ aꝓbatũ.
hũc auũculus preſbiter bruno
ſepius rogabat deuote vt dicte
prochie curã ſuſciperet: ⁊ ipſe iã
ſenex religionẽ intraret, ãnuit ille
poſt multas pces inuitꝰ tñ eo ꝙ
regimẽ tãte prochie formidaret,
Hoc vt obtinuit bruno preſbi
biter religionẽ intrauit ⁊ cito poſt
hoc ab hac vita migrauit. differẽ
te brunone iuniore aĩarũ regi
mẽ attemptare: eo ꝙ aliud bñfi
ciũ cappellanie viginti marcaꝝ ſu
perius in caſtro teneret, vicariũ
pro ſe preſbiteꝝ ĩ prochia collo
cauit. Brunone ergo iuniore
vna nocte ĩ lectulo q̃eſcẽte appa
ruit ei ĩ cappa mgr̃ bruno ſenior
iã defunctꝰ ⁊ dixit ei ĩ eiſdẽ v̓ſibꝫ.
In grege omiſſo male te regis
⁊ pede laſſo. Claudꝰ ꝓſpicito q̃
pena ſituã reddito. Hec dicens
eleuauit cappã q̃ videbat̃ ĩdutꝰ
⁊ ſe ĩguiter incẽdi demõſtrauit.
Ad hec bruno iunior expgefa
ctus recolit viſionem ⁊ v̓ſus. Et
mox iterũ reſoluit̃ ĩ ſoporẽ cui
eodem ſcemate defunctus appa
rens dixit. Tu pene cauſa req̃
es p te m̃ clauſa. Aſpice ſic vri
ciꝰ ignis et eſca ſutura. Et hec
dicẽs iteꝝ illi tormẽtũ oſtẽdit.
Cui iteꝝ tercio ſopoãto apparẽs
dixit. Mũdi delicijs interdꝫ ſe
ra miſce. Ex hijs pñcipijs vł p̃
micijs cape ptes á reſipiſce, Ad
cuiꝰ v̓ba bruno ſurrexit ⁊ flex
is genibꝰ ſe ĩpleturũ quod auũ
culo viuẽti ꝓmiſerat deuouit.

Nec mora cū ſplendore nimio
maifeſte deſictus apparens ⁊ vi
uētī cōgaudēs dixit. Letatꝰ ſū i
hijs q̄ dcā ſūt m̄ i domū dn̄i ibi
mꝰ. ⁊ hec dicēs i ſblimi ꝯcedit.
Vide ergo qn̄ti periculi ſit curā
aīaꝝ recipe ⁊ in manꝰ negligen
tis relinq̄re. qđ in brunone ſeni
ori poteris aduertere. q̄ curā ne
gligēter deſeruit. ⁊ in brunone
iuniore q̄ ſuſceptā alteri iurate
ꝯmiſit. Simul etiā in iſta nar
racōe diligēter aduerte qđ i pri
mis vſib; dicit. In grege ꝯmiſ
ſo male te gerens et pede ſciſſo.
Claudus ꝑſpiator q̄ pena ſutuā
reditor. Ubi q̄dē maifeſte ſiguit
ſciſſū eū habere pedē affectōis
quē integꝝ erga ꝯmiſſū gregem
habere debuerat. claudūq; eum
eſſe mōſtrabat cū vni bn̄ficio ca
pellanie ſuiret i caſtro. et curā
ꝯmiſſā ꝓchie negligēcꝰ deſe
rebat. Volo vt q̄cūq; hoc lege
rit ſciat me āno ab incarnacōe
dn̄i. M. cc. xxxviij. fuiſſe pariſiꝰ
vbi venerabil' wilhelmꝰ pariſieñ
epiſcopꝰ q̄ in theologia iā rexe
rat. cōuocacōnē fecerat in fratꝝ
p̄dicatoꝝ capitulo oīm magiſtro
rum. Propoſita ergo queſtio
ne de pluralitate bn̄ficioꝝ ſolle
ri ⁊ valde lōga diſputacōe ꝓba
tu; eſt duo bn̄ficia dūmodo vnū
valeret quindecī libras pariſieñ
teneri cum ſalute nō poſſe. hoc
determinauit p̄dictꝰ epiſcopus. Hoc
frater hugo ordīs p̄dicatoꝝ po
ſtmodū romane curie cardinal'.
hoc fr̄ guerricus et frat ganfri
dꝰ eiuſdē ordīs. frater iohānes
de rupella ordinis frm̄ minorū
⁊ alij q̄ plures magiſtri theolo
gie determinauerūt in ſcol' ſuc
ceſſiue. Fuerāt aūt ante habita
diſputacio lōga valde et multo
ſolemnior an̄ tres annos. i qua
etiā oēs magiſtri theologie ex
ceptis duob; determinaſſe ꝓbā
t'. idē poīa qđ et ſup̄. quoꝝ vnꝰ
fuit magiſter philippus cācella
riꝰ pariſieñ et magiſter arnol
dus poſtmodū epiſcopꝰ abianeñ.
Quid aūt de iſto philippo contī
gerit audiamꝰ. Agoniſantē; in
morte dictꝰ vuilhelmꝰ pariſieñ
epiſcopus paterna ſollicitudine
viſitauit. rogauit q; eū vt ſin
gulari opinioni cederet de plu
ralitate beneficioꝝ. ⁊ oīa bn̄ficia
ſua excepto vno i manꝰ eccleſie
reſignaret. et hac cōdicione me
dia vt ſi ꝯualeſceret ei ſupplere
vellet de ſuo ꝓprio qđ dimiſit.
Renuit ille experiri ſe velle dicēs.
Utꝝ eſſet dānabile bn̄ficia plu
ra tenere. Mortuus ē ergo ſic.
Poſt paucos dies cū dictus pa
riſieñ epiſcopus finitis matuti
nis orare vellet. vidit inter ſe ⁊

lumen q̄ſi vmbrā hoīs tetrā ni mis. Eleuata ergo manu cōſig nat ſe. q̄ ſi ex pte dei ſit precipit vt loq̄r. Cui reſpōdit apparēs. Alienus a deo ſum ꝫ tamē mirabi lis factura eius. Et preſul tu q̄s es inq̄t. Ego ſū cancellarius du dū miſerrim⁹. Rurſū epiſcopus elato alci⁹ gemitu. Et quomodo inq̄t tibi ē ſic dolēti. Male ait ymmo q̄ peſſime. ſicut q̄ dam natus ſū eterna morte. Et epiſ cop⁹. heu ait kariſſime q̄ cauſa damnacōis tue. Tres ſūt inq̄t cauſe q̄re morte ppetua ſum dam natus. Vna ē q̄ recedēcētes fru ctus ānuos ɔtra pauperes tami de reſeruaui. Secūda ē q̄ ɔtra ſen tenciā plurimorū de pluālitate bñficioꝝ q̄ſi licite tenendoꝝ opi nionē ꝓpā defenſaui ⁊ ī hoc me piculo mortal culpe ɔmiſi. Ter cia eſt et illa ꝗuiſſia oīm q̄ ab hoīabili carnis vicio ī ſcādalū multoꝝ multo tpe laboraui. ⁊ ad epiſcopū mox adiūxit. eſt ne in q̄t finit⁹ mūd⁹. Et epus. miror ait et kariſſimū virꝫ te quōdaꝫ hoc q̄rere cū me adhuc viuū cer nas ⁊ oēs nos viuentes adhuc mori necē ſit anq̄ mūdus iſtā te iudicō finiat. Et ille. nō miā ris iq̄t. q̄a nec ſcīa nec op⁹ nec racio apd īferos vigent. Et hec dicens vmbra ab oculis mirātis euanuit. Ipſe ep̄s nō tū ſub p ſona ſua q̄ſi hec vidiſſet ī predi cacōe ſua clericis oībꝫ recitauit. ¶ Simili modo cū q̄dam cleri c⁹ maxime litteraturē in agoni ſans ī morte mādarꝫ ⁊ cōſiliū q̄ reret q̄ſi in pximo migratur⁹ re duxi ei ad mēoriā diſputacōnē illā ſolēnē ⁊ determīacōeꝫ de plu ralitate bñficioꝝ pariſi⁹. cui ille īterfuerat doctor magnus. ɔſu luiqꝫ illi cū magna īſtācia lacri maꝝ vt vnā p̄bēdaꝝ dimitteret q̄a duas ɔtra aīaꝫ ſuā tenuerat q̄rū vna ad oēꝫ vite copiā omni clerico ſufficere potuiſſꝫ. Tūc ille facie ɔnūſa diſſimilās hoc tm̄ rñdit. Orate dūm vt inſpi ret. Nec diu cū receſſiſſem et tenuiſſio ſpiritu virꝫ herēte hoc idē q̄ ɔſuluerā ei q̄dā ɔſobrin⁹ ſuus inuēcul⁹ cū maximis lacri mis inclamaret. cum voce non poſſet manu inuens expirauit. Poſt cuius obitum cum quidā ex noſtris ſtupefactus nimium cogitaret cur tantus homo et tā tus clericus ſi mortale peccatū eſſet plura beneficia retinere in tali ſtatu mortuus extitiſſet. Hoꝝ q̄ſi ſemiuigilāti defūctus apparens dixit. hec ſola prebē darum cauſa eſt pro q̄ infelix ego eternaliter ſum damnat⁹. ¶ Sup hac eadē queſtione cuꝫ

beate memorie iacobus de vitri
aco tunc q̄dem achonenſis epiſ
cop⁹. poſtea vero romane curie
cardinalis. magiſtruꝫ quondā
theologie ꝓbatiſſimū robertū
de corthō romani apicis cardi
nalem morientem ante ꝑmam
damiace ciuitatis obſidionē in
terrogaret reſpondit. Dico iā
migraturus a vita ꝙ mortale ē
et dānabile dūmodo vnū cōpe
tens ſit plura bn̄ficia retinere.
Hoc idem magiſter petr⁹ come
ſtor ſcē marie cātor pariſieſ dix
it et ſcripſit. Hoc idē magiſter
guiardus cameracenſ epus ver
bo hui⁹ mōi confirmauit. Nollē
inq̄t pro toto auro arabie vna
tantū nocte duo beneficia retine
re et cert⁹ tamē eſſem ꝙ de ma
ne vnū illoꝝ homini ydoneo ↄfer
retur. et hoc ꝓpter vite incerte
diſcrimē. Super hoc etiā nar
rante fratre bernardo quōdam
penitēciario domini pape ⁊ fra
tre ordinis predicatorū cum bea
tiſſim⁹ papa gregorius non⁹ in
terrogaretur. ſi poſſet de pleni
tudine poteſtatis cū pluriū bn̄
ficioꝝ detētoribꝫ diſpēſare reſpō
dit. Non poſſum inq̄ nisi ſup
veracōne tantū detineciū diſpē
ſare. Quis ergo erit ſapiens ⁊
fallat ſe et ſibi ſuper diſpenſaci
one aliq̄ blandiat᷑. Eſto ꝙ mł
ti magiſtrorū dicant hoc qđ ⁊
multi alij opinant᷑. hoc ſolū mor
tale ab auguſtino ōniū doctoꝝ
maximo iudicatur. ꝙ quis icer
titudis piculo aut mortalis pecca
ti diſcrimini ſe cōmittit. Noli
ergo fieri ſub trina inuocacōne
diuini nōis vſurpator. et ſicut
ſub tribus pſonis inuocatur et
colitur vnus deus. ita tu clerice
tu ſacerdos duorū triū aut qua
tuor beneficioꝝ vł pluriū poſſeſ
ſor exiſtas. Lucifer ille ſapien
tiſſim⁹ ⁊ pulcherrim⁹ in creatu
ris. lucifer inq̄ angel⁹ aſſimila
re deo voluit et cōtēptibili⁹ ce
cidit vniuerſis. Quāto ergo nu
meroſior exiſtis in prebēdis
tāto te ſupbius non ſolū contra
deum. ꝫ etiā ſup deū extollis.
¶ Ergo in quadā ciuitate epiſco
pali ānis vndecim adoleui. vbi
lxij. canonici ſub prebendis pig
uiſſimis ducentarū fere librarū
pariſieſ in matrici eccleſia ſer
uiebant quorū plures erant de
tētores plurium bn̄ficiorū. Vide
ergo qualem vindictam vidi in
ipſos turpes detentores. michi
teſtis et iudex ſit ſancta trini
tas vnus deus. ꝙ paucos eorū
vidi cōmuni morte defigi ꝫ om
nes ſubito et reprobe mori. Ita
ꝙ quidam eorū audito ꝙ vnus
ſociorum in nocte ſanus mane

mortuus īuentꝰ eſſet ꝯploſ ma
nibꝫ dixit. Et q̄d vultis. ſcd̄m
vſū et ꝯſuetudinē eccleſie mor
tuus eſt vt videtis. Vidi ego ip
ſe i eccleſia eadē infra paucum
tp̄s q̄tuor archidiaconos ſic de
fungi. Vide ergo lector ⁊ mirāre
miraculū. Primꝰ eoꝝ de eq̄ pha
lerato et gradi cecidit ⁊ fractis
ceruicibꝫ expirauit. Secūdus
mane in cathedra ſedēs mortuꝰ
eſt repertus. Tercius in choro
ſtans cū ad miſſam eleuatio cor
poris fieret cecidit reſupinus. et
ſubtracta loq̄la cū ſenſu q̄ſi bru
tum animal die tercia ſine ſac̄
mētis eccleſiaſticis ē defunctꝰ.
Quartꝰ ꝯfeſſionē peccatorū ⁊
ſacramenta recuſans mortuus
eſt ⁊ extra cimiterium ſepultꝰ.

Qr prelatus oberrātes reducat ⁊ laſſos releuet. Capi. xx.

Si qua laſſata eſt ā for
te aberrauerit. eam rex
ex odore ꝓſequit̄. ſubau
di vt releuet laſſā ⁊ reducat er
rātē. Laſſus dici poteſt. q̄ a cur
renda via mādatorū dei vel pe
nitus deſtitit. vel aīo tepuit. Ab
errare vero ꝓpis dicit̄ cum clau
ſtral̄ q̄s aut ſubditꝰ a rectitudi
ne v̄tutis ā regule. ꝑ deuia vici
orū recedere nō veretur. Tales

nimiꝫ bonꝰ prelatus odore fame
ad inueſtigandum vel corrigen
dum vel deuote oracōnis odore l̄
ſpiritu lenitatis ad ꝯpaciendū
infirmo. ne pereat ſi iuſte agit
proſeq̄tur. Unde de principe pa
ſtoꝝ xp̄ſto per ꝓphetam predi
ctum eſt. Calamū quaſſatū non
ꝯteret. ⁊ lignum fumigās nō ex
tinguet. Ve ergo ill̄ q̄ ſeueritate
nimia ſubditos ꝯterunt. ⁊ il
lis maxime ve. qui eos male vi
te exemplis extingunt. Unde
ego ſicut magiſtro iohanne de
leodio narrante cognoui. prin
ceps apoſtolorū petrus cuidaꝫ
prelato multis annis male re
genti in infirmitate vultu ſeue
rus apparuit. librumq; tenens
apertum legere ꝯpulit refutāti.
Erat aūt hec ſcriptura i textu li
bri. Mortificas animas que nō
moriuntur. et viuificas que non
viuūt. Cūq; ille horreret nimi
um ā plius legere vultuq; refu
geret. apoſtolus petrus ſeuerꝰ
inſtitit. vt quaſi gloſam textus
legeret. q̄ in margine videbat̄.
legit ergo coactꝰ. Qr̄ reduces
animas de īferno. q̄s ꝑ tuū deſti
tutas exēplum. eterno ſupplicio
tradidiſti. Et cū ille p̄ horrore
et ꝯfuſione reſpondere nō poſ
ſet. de viſione ad ſe rediēs. ſe ſu
dantem et crepitantē inuenit.

Nec mora de ꝯsilio dn̄i venerabi lis vir seculū dereliq̄t ⁊ xp̄i dedi t⁹ famulatui ī mōsterio hanonie ci sterciens̄ ordīs q̄d caleronū di cit̄ btīssimo fine q̄euit. Quā tū autē periculū p̄latis imineat nō tm̄ ex officio veruetiā ex sb reptōe multimoda dōnū vbiq̄ꝫ spars̄ insidijs exēpla ⁊ scripta multorū ostendunt. Seuer⁹ sulpi ci⁹ scribit beatū martinū dixiſ ſe maiorem sibi v̄tutem an̄ ep̄a tū habuiſſe q̄ꝫ postea. cū duos an̄ suscitaueāt mortuos. postea vero vnum. Apud sanctū vi ctorem parisius referētib; cano nicis audiui q̄ q̄dam canōicus regularis eāt vita genere ⁊ lr̄is pollens. Elect⁹ ergo ī episcopū tenuit ⁊ ptinaci constācia cōtra plurimoꝝ ⁊ maioꝝ ꝯsiliū se sub traxit. Moriturus aūt post mul tos ānos socius q̄dam ei⁹ q̄ eū multum dilexeāt adiurauit eum ut q̄ten⁹ ad se si deus pmitteret re solutus morte rediret. Et ānuit ille statiq̄ꝫ defūctus est. Nec di es multi post mortē ei⁹ defluxe erant. cū ecce aīa ei⁹ sc̄m q̄ꝫ p̄mise rat rediens eminꝰ ī piete crucis signū īpressit dicēs. Ne dubi tes ne vacilles in visu. s q̄re q̄d vis ⁊ me finas ad potiora trāsi re. Hoꝝ soci⁹ ad visionem exul tās et sollicit⁹ inq̄t valde fui ne guissimā ad minus penā ī pur gatorio sustinere. q̄a refutasti ꝯtra maioꝝ consiliū tam perti naciter presulatū in q̄ ad salutē aīaꝝ tot ⁊ tāta bona facere potu isses. Cui aīa. In me inquit hoc ordinauit clemētissima boītas saluatoris. quia ex tūc timui et nūc scio. si episcopat⁹ cathedrā ascendissem perpetue dānacio nis periculū incidissem. ⁊ hoc di cens quasi cum ingenti corusca cōnis luce pertrāsiuit. Dn̄s et ve neābil' hugo cameāce ecclesie decanus .xix ī omni honestate. ⁊ generis nobilitate clarissim⁹. cum ī diuersaꝝ ecclesiaꝝ ep̄atu bus se pn̄cipatu formidarē nec possꝫ libēter fugere sedis aposto lice iussionē. derelictis ōmibus mōsterium cysterciens̄ ordis in vacellis ꝑpe tornacū ingredi co gitauit. Cūq̄ꝫ ꝓpōito declarato accipitrem decē mutonum per optimū quē habebat multi no biles peterent mira curialitate dissimilauit ⁊ veniēs ad portam cenobij mōchus mox futur⁹ ac cipitrē pedū vincul' soluit ⁊ ad auras libere volare pmisit. huius mōi verbis vsus. Hic te dimitto. laxū placidūq̄ꝫ remitto. libe tate frui ꝓbitate tui. Nec mo ra multi dimissum accipitrē ca pere vol' reuōre conātes frustrati

ſunt: qa poſtea nūq̄ cōparuit.
Et hoc q̄dem in iunioꝛibꝫ diſpē
ſacione pmittitur. vt in auibus
celi ludant. hoīs et tempoꝛib⁹
congruis: ne temptacōnū diuet
ſarū fluctibꝫ ſubmergant̄. De
ipſo etiā beatiſſimo viro ⁊ illō
in mōſterio. vt ipſemet audiui a
mōchis q̄ viderunt. memoꝛiter
ferebat̄. In mēſa nouicī⁹ ſedēs
paſſeres aduolantes de maīb⁹
eius panis minucias capiebāt.
Super q̄ a magiſtro nouicioꝝ
leuiter redargut⁹. hijs vſibꝫ paſ
ſeres ſcḋm ꝯſuetudinē veientes
alloq̄t̄ dicens. Paſſer abi. nec
habe mirum. qḋ abire cogaris.
Etas oꝛdo iubet. te michi nō tibi
me. Hvt dignū eāt maluit ſī ha
bitu mōchali latere ſub regulā.
quā pōtificali īſula decorari. In
huius moꝛte beatiſſima. ex inu
merabiliū āgeloꝛum preſencia
tāta dulcedo credit̄ reſultaſſe.
vt omnibꝫ qui pn̄tes erāt ſingu
laris gracia videret̄ infūdi. Diſ
cant ergo fideles culmina reue
reri. et neq̄q̄ cathedras īpuden
ter aſcendant. qa q̄n̄to ſtat⁹ al
cioꝛ. tāto caſus grauioꝛ. Sꝫ ⁊
illud ſolemne miraculum ad ter
rorem omnium prelatoꝛū enar
rabo. Clericus quidaꝫ in ſynodo
epiſcopoꝝ predicare ꝯpulſus an
guſtiabat̄ nō modicū. q̄d nā dig

ne poſſet corā tot p̄latis eccle
ſie predicare. At vbi acceſſurus
in oꝛacōe iaceret. venit ad eū dya
bolus ⁊ dixit ei. Quid āguſtia
ris iſtis clericis p̄dicare. dicas
eis iſtud. et nō aliud. Prīcipes
inferni tenebraꝝ. prīcipes eccle
ſiarū ſalutāt. leti oēs nos grās
referim⁹ eiſdē. qa cū ipſis prela
tis. nob̄ eorū ſubditi deuoluūt̄
vel offerunt̄. et p eoꝝ negligen
ciā ad nos fere pariter deuolui
tur tot⁹ mūdus. Inuit⁹ q̄dem ti
bi dico qḋ dico. ſꝫ altiſſimi iuſſi
one coact⁹. Reſpondit cleric⁹.
M q̄dē ſi narrauero non credet.
Vbi dyabol⁹ tāgēs maxillā ei⁹.
Ecce ait ſignū. nigredo īſolita
faciei. Hāc aūq̄ predices nō cō
tingas. qa fruſtra. poſt predica
cōez vero aqua bn̄dicta delebis.
Proceſſit ergo cleric⁹ predica
turus ī ſynodo. ⁊ ām̄irātib⁹ cun
ctis ī ſigno īdito faciei. tm̄ illa
q̄ ſibi iuſſa ſūt recitauit. ⁊ ad hoc
rorē maximū cūctoꝝ coꝛda pmo
uit. Hec eodē āno ab īcarnacōe
dn̄i. M. cc. xlviij. fuerūt pariſi
us corā oī populo ⁊ clero ſolēni
ter recitata. Quām vera iſta ſint.
ſtatus procul dubio demōſtrat
eccleſie. q̄ nullam ſupbie auari
cie luxurie ꝯpacōez recipit. ī cle
ricis et prelatis. Vidi modera
tores oꝛbis et reges magnos.

vidi duces et comites et baro
nes. michil vidi in eoꝝ culta veſ
tium tā ſingulariter exq̄ſitum.
Coꝝ auariciā ſi attendas nul
la mercatorū nulla ciuiū talis.
Qui tamen legitīos heredes ſi
haberent. tolerabilior īſania vi
deret̄. De luxuria vero eoꝝ nich
il diffinire preſumo. niſi q̄ illam
ſolꝰ nouerit. qui renū et cordiū
ſcrutator ē. Si quis clericoꝝ cul
pabilis de duricia verboꝝ dicto
rum ↄqueret̄. corrigat ſe. et con
tra ſe ꝑlata nō audiet. Si quis
vero legēciū ſe a reprehēſ mor
daciter vicijs inueniat innocē
tem. non iraſcatur non indigne
tur michi. ſ; gaudeat vicia de q̄
bus ↄſcius non eſt incōſcius ob
iurgari. Si quis vero indigne
tulerit dicta verba. notabilez ſe
reddet in dictis. ⁊ veritatis ple
niſſie detractorē. Hec et hijs ſi
milia cū quidā nobilis adoleſ
cens de romanoꝝ ptib; thomas
de aquino nōie vereret̄. intrauit
ordinē fratrū predicatorū bono
nie. Qui cū domino ibidē i mag
no feruore et alacritate ſpiritꝰ
deſeruiret. inuidit diabolꝰ ⁊ iſti
gauit parētes eius. et maxime
duos fratres eiꝰ potentiſſimos
ac feroces. q̄ optinuerūt a pa
pa ut ad curiam ꝑ litteras apoſ
tolicas citaret̄; qui cū ↄparuit.
iuſſus ē habitū deponere. ⁊ dig
nitatibꝰ eccleſiaſticas īſignita;
qđ cum ſperneret mira ↄſtācia
facti. a ſuis fratribꝰ raptus eſt
quos ꝑdiximus. et ī carcerē clā
detruſus. Ubi cū graui iedia fri
gore ⁊ penuria affligeret̄. nūq̄
tamē tortores eius efficere po
tuerūt. ut ſaltem habitum ordi
nis ſuſcepti vl̄ cibos mutare vel
let. Et hijs omnib; neq̄us cogi
tātes. per qđ poſſent auertere
animū iuuenilē. ſcīt; mulieres
in carcere per tēpꝰ aliqđ ↄclu
ſerunt. Qui forciꝰ q̄̄ prius ſpre
tis illecebris. ſic ānis duob; vel
trib; in carcere ꝑdurauit. Romā
igit̄ adiens magiſter ordīs pre
dicatoꝝ. pie ⁊ beate memorie Jo
hānes. ſup raptu ⁊ in carceracōe
frīs. imꝑatori frederico ↄqueſtꝰ
eſt. Qui re examinata ⁊ iuenta
vt dictū ē. prefatos nobiles q̄ſi
uit ad penā; nec vllomodo mor
tis ſentenciam euaſiſſent. ſi di
ctꝰ magiſter ī q̄rimonia ꝑſtitiſ
ſ;. Sed veritꝰ eſt iudiciū ſang
uinis. ⁊ imꝑatoris aīm mitiga
uit. Grauiter enī. audita tanta ī
huānitate fratꝝ ī fratrem. ceſar
cōmotꝰ erāt. Deterriti ergo dcī
frēs ſoluerūt fratrē. q̄ trāſmiſ
ſus ē pariſiꝰ a magiſtro ordīs
eiuſdē; nec diu diſtulit ſathan
inſidias ſpargere adoleſcenti.

Instinctu enī fratrū suorū car
naliū ⁊ amicoꝝ q̊s habebat ī cu
ria p litteras apostolicas iterū
mandat⁹ est. Recienti igit̄ mox
a papa precipit̄, vt regimē abba
tie mōtis cassini suscaperet. que
vtiq; maxima erat ī tocius apu
lie et campanie ptib; prelatuā.
Septē enī episcopat⁹ subiacēt
abbati illi. q̄ et ipse pontificale
officiū in oib; āministrat, Renuit
ergo p̄clarissim⁹ adolescēs. nec
ordinē vel habitū suū deserere vl
la odicōe cōsensit. Cui cū papa
concederet. vt ī ordie et in habi
tu suo preesset officio. noluit ille.
⁊ clam prolapsus a curia fugit.
et ī coloniā agrippinā venit, stu
duitq; in loco illo. quo vsq; pre
clarus lector fratrum ibidem
frater albert⁹ parisius est trās
latus. ⁊ pro incōpabili sciencia.
theologie cathedrā sortit⁹ est.
Post quē et idē frater thomas
consimil̄ solemnitatis regimen
et cathedram adept⁹ est. et dig
no remuneracōnis honore ad de
cus ordis īcolumis perseuerat.
Hijs narratis non ābigo. q̄ bo
num opus desiderat. qui episco
patum desiderat. ꝫ tamen q̄ non
tantū preesse desiderat ꝫ prodes
se. O vtinam multi tales. Si
ergo ɔfusiōe; ⁊ obprobriū eter
ne pene effugē voluerīs. cū pre
latis prouidis ⁊ pfectis lassos
et aberrantes ꝓsequere. ne per
tuam negligenciam aut durici
am deperreant aut exēplum.

Quod prelat⁹ sit benign⁹ et sollici
tus ꝓ pace suāda. Ca. xxi.

Hec regis benignitas et
sollicitudo maxia circa
populos. ⁊ circa regē po
puli obediēcia. adeo pseueāt. vt
nūq̄ odio ā discordia iuicē mo
ueāt̄. Ecce q̄ culpādū est viciū
natuē corrupte. vt illud inconta
miatū fuet breuis vita. et in vo
latilib; apis. ⁊ hō rois capax cū
ferali mēte trāsgredit̄. Vt enim
gloriosissim⁹ aug⁹. ī libro de ci
uitate dei dicit. Nichil enī ē hoi
nū gne tā discordiosū vicio. tā
sociale natuā. neq; ɔmodi⁹ cōtra
viciū discordie l̄ cauēd; ne existe
ret. v l̄ sanandū cū extitisset. na
tura sanaret̄ humana. qm̄ ꝓpter
ea deus creare voluit vnū. de q̊
multitudo propagaretur. vt hac
āmonicōe. ⁊ ī multis cōcors vni
tas fuaret̄. Nūq̊d plereq; iso
ciabiles ⁊ solivage bestie sunt.
vt leones vulpes ⁊ aq̊le tygres
q; vel vrsi. qui filijs suis mites
innumurāt ⁊ pacata ferocitate
blandiunt̄. Quis miluus quā
tumlibet solitarius rapinis cir
cumuolat. Numquid ī signum

pacis ꝯiugiū copulat·nidū ꝯge
rit·oua fouit·pullos alit·⁊ q̄ſi
cum matrefamilias ſocietatem
domeſticam quanta pace poteſt
ꝯſuat/ q̄nto magis homo īſeſt⁹
quodāmodo nature ſue legibus
ad in eūdā ſocietatem paceq̄
cum omnibꝫ·quātū in ipſo eſt in
omnibꝫ optinēdam elaborare de
beret·ut qđ in beſtijs irraciona
bilibꝫ eſſe probat̄.ipſe homo ra
cionalis ſeruare oſtenderet·De
pace ph'us elegantiſſime dicit;
pacē cū hominibꝫ habebis.⁊ bel
lum cum vicijs·Semper igit̄
diſſencio ab alijs īcipiat.a te re
cōciliacio·Nō eſt extrīſec⁹ ma
lū noſtrū.ut ad diſcordiam mo
ueat̄·Intra nos ē.in ipſi⁹ viſce
ribꝫ ſedet.et ideo difficiliter ad
ſanitatē venimus.q̄a nos egro
tare neſcimus·Medicīa·non re
gio querēda eſt·racium ſūt que
fugis·Te igitur emēda·ſi vis
habere iocundas peregrinaciōes.
comitē tuū ſana·Si vis vicijs
exui.longe a viciorum exemplo
recede·Magnanimes natura ꝓ
duxit.et ut q̄buſdam ſtolidum.
q̄buſdam pauidū·ita nob̄ glo
rioſiſſimū ⁊ excelſum ſpiritum·
Quare hoc.niſi ut honeſtiſſie
et mitiſſime viuat̄·Multa non
quia difficilia ſunt·nō audem⁹.
ſꝫ q̄a nō audem⁹ difficilia ſunt·

Abſolutū humane nature bonū.
corpis et anime pace ꝯtentū ē·
Queris q̄re·Te fuga ut curas
minuas non ut adiuuat cecū fu
gis.onus animi deponēdū eſt·
Non autē tibi vll⁹ placebit lo
cus·illud qđ queris ī pace viue
re.in ōi loco poſitū ē·Nō mꝉ
tum ꝓdeſt vicia tua proieciſſe.
ſi cum alijs rixandū ē·Magni
animi ē placidū eſſe.trāquillū.
et iniurias et diſſenciones ſup̄
me deſpicere·In ōnibꝫ que ad
uerſa vident̄ ſic format⁹ ſis·ut
nūq̄ te a forma recta diuellant·
Valēcior ōi fortuna eſt aīm⁹.⁊
ī vtrāq̄ partē res ipſe deducit.
beateq̄ ac miſere vite ipſe ſibi
cauſa eſt·praua atq̄ aſpera ferē
di ſciēcia.⁊ aſſuefactio emollit·
Nō poteſt gratis ꝯſtare virtus.
ac ſi magnū eſtiās.oīa ſūt ſine
murmuracōe comitante·Mal⁹
miles.qui imꝑatorē ſequit̄ ge
mens·Pacem ille mūdo ītulit
natus.pacē viuēs.eciā mortuus.
⁊ ſui illi omnia ꝯtraria reddide
rūt·Quid ergo illi retribuam.
pro ōnib⁹ que retribuit michi.
Pacem retribuā ꝓximis.et ſi
pſequant̄.tamē vicē non redda
mus·Si autē ꝯmunit̄ cū ōnibꝫ
hōib⁹ ſecuritas pacis habenda
eſt.q̄d illis alcius agēdū ē.qui ar
cioris vite regulis īſtituti ſunt

vt pōte ſucceſſoꝛib; apoſtoloꝛū
q̄bus criſtꝰ pacē ſuā ꝓ teſtamē
to reliq̄t. Pacem meā inq̄t do
vob' pacem relinq̄ vobis. Sz heu
in ſecularib; pſonis pro pte ceſ
ſauit perſecucōnis iſania ⁊ nūc
non tantū clericos q̄ tamē ſoꝛs
domini nuncupantur. verūetiam
certimꝰ ⁊ clauſtrales q̄ tota deo
eſſe deberent. nunc per fas. nūc
per nephas. contra prelatū ſub
ditos. et prelatum contra ſubdi
tos eleuari. et ī hijs omnib; iurā
eccleſie ſuperant et ſpernūt et
iura ciuilia aſſerere iuſticiā. gla
dijs volunt. et armis bellicis ad
inuicem exercent. Apud pa
piā longobardie ciuitatem no
bilem. ī monaſterio beati petri
extra muros. vbi glorioſiſſimi
auguſtini corpus cum boecio no
bili ph'o et martire caſtiano cō
ditum iacet. quod celū aureum
nominatur. ſub innocencio huiꝰ
nominis papa tercio. mōchi ab
batē ſuū crudeliſſ'ie peremerūt.
quam ob cauſam digne expulſi ⁊
regulares ibidē ꝓ eis ſūt locati.
In confinio vero germanie ciūtate
nūcellenſi. epiſcopus luxurie de
ditus eſt ⁊ rapinis. tandē epiſ
copatu p̄uatꝰ ē et deiectꝰ. Cuiꝰ
loco cū vir nobil' et deuotꝰ fuiſ
ſet electꝰ et conſecratꝰ et epatū re
geret digne deo. a predeceſſore

ſuo depoſito neq̄ter raptꝰ ē ⁊ oc
ciſus. qua de cauſa a fratre pro
prio deprehēſus. vicaria morte
punitus eſt.

Qr ſubditi obediāt ſuis pre latis. Capi. xxij.

Irca regem miā populi
obediēcia conſeruatur.
Hinc de obediencia pa
rum lacius diſſerēdum eſt. que
vtiq; cōſeruata tāto eſt gracior
in ſubiectis. qūto per neceſſita
tem impoſita. timoratior ī pre
latis. Hāc adam cum vxore po
ſitus in paradiſo trāſgreditur. et
eiectus ē. Hanc moyſes ⁊ aarō
ad aquas cōtradictionis poſiti
nō ſeruauerunt. et repromiſſio
nis non intrauerunt terrā. Hāc
ſaul electus in occaſione agag ⁊
eius populi non ſeruauit. ⁊ ideo
regno priuatus eſt. Sed forte
dicas; debeo deo obedienciā. non
prelato. Audi quid dominus di
cit in deutronomio. Qui ſuper
bierit nolens audire aut obedi
re ſacerdotis imperio morietur.
et poſt paruni. Si genuerit ho
mo filium contumacem. qui nō
audiat patris ac matris impe
rium. et coherciꝰ obedire contēp
ſerit. lapidib; eum obruet popu
lus. Nō ergo conuētꝰ talē ſuſti
neat ā defendat. ne ſicut quōdā
per inobedienciam vnius hoīs

peccatores cõſtituãtur multi. ſi
cut ſcribit beatus paul⁹ apoſto
lus ad romanos, ad theſſalonicẽ
ſes. In obedientem vitare iubꝫ
quaſi excõicatũ. Si q̃s inq̃t nõ
obedierit verbo meo ꝑ epiſtolã
hũc notate, ⁊ ne cõmiſceamini cuꝫ
illo. Xpiſtus deus et homo ut
ewãgeliſta ait matri ſubditus
obediuit. Sꝫ et hoc paruũ, ymmo
et patri putatiuo. Quis ergo o
homo es qui te tibi credere ꝑ̄ſu
mis ⁊ regi ſpernis, nõ obediẽs
regimini alieno. In imenſ dro
monibꝫ multa milia populi mo
dico gubernaculo ſe cõmittunt.
Qualit̃ aũt obediẽdũ ſit domi
nus in exodo moyſi et aaron ſi
gualit̃ repromittẽs dicit. Abſ
qꝫ tuo imperio non mouebit q̃ſq̃
pedẽ ã manũ in õi terra egipti.
Moyſes et aaron figurã cõtinẽt
ꝑ̄latorꝫ, ad quorũ imperiũ õnis
ſubdit⁹ tenet̃ obedire ſimplici
ter i õni bono. Hec obediencia
in q̃buſdã religionibꝫ extendit̃
vſqꝫ ad mortẽ, ſcilicet in ordĩe
predicatorꝫ ⁊ minorꝫ. In alijs re
ligionibꝫ neq̃q̃ ita eſt. Et vide
racionẽ quare ab hoĩe obedien
dum eſt hõi. ſicut dicit̃ in libro
iudicũ. obediente domino voci
hõis, ſol ⁊ luna a ſuis progreſſi
bus tardauerũt. Quale autẽ
malũ q̃dam noſtra etate per in

obediẽciã male caut⁹ incurrit re
feramus. ¶ Venerabil' fulco de
gãdauo natus canoic⁹ apud inſu
las fuit. Hic ergo ut ip̃e nobis
narrauit a magiſtro iacobo de vi
triaco legato et predicatore cru
cis cõtra albigẽſes rogat⁹ ut ſe
cum crucem per flãdriam pre
dicaret rẽnuit. Cui cũ inſiſteret ꝑ
amicos, ut eũ adiuuaret i nego
cio eccleſie tã neceſſario, ⁊ deuo
to, rẽnuit ille ſecũdo, et nullo mõ
ſe facturũ aſſeruit. Tũc magiſ
ter iacobꝫ illũ magis preceptuꝫ
timere cõſidẽs, et ego inq̃t preci
pio vob' auctoritate q̃ ſungor, ut
in nõie domini iheſu criſti in re
miſſionẽ õniũ peccatorũ vrõꝝ
illud negociuꝫ aſſumatis. Cui
dict⁹ fulco nullomodo inq̃t aſſu
mã. Et ego rogo vos ut neq̃q̃
me de hoc vlterius fatigetis.
Mox magiſter iacobus grauiter
cõmot⁹ i corde et fere vſqꝫ ad la
crimas fatigat⁹ ait illi. Cũ vti
qꝫ digne poſſem vos excõicare
auctoritate cõmiſſa. et õni bene
ficio iãꝫ ꝑuare ꝑ inobediẽciam
cõtumaciã. Nolo tamẽ, ne graua
men tm̃ in genere videar cito vi
ro, Rogo tamen deũ qui õnium
cordiũ eſt iſpector, quaten⁹ red
dat vos non ſolum ad iſtud q̃d
ſpernitis. ſꝫ prorſus inutileꝫ ad
õne. Mira res, mox ad hec v̇ba

quartanã febris eum cũ fluxu ven
tris inuaſit. et vſq; ad finẽ vi
te ſue ꝑ viginti quinq; ãnos ir
remediabiliter fatigauit. ¶ Et
audi lector mirum dei iudicium
de hoc viro. cum talis ac tan
tus eſſet vt ei dominus iheſus
criſtus ſicut per fratrem egidi
um ordinis predicatorum ĩ gan
dauo percepimus. ante mortem
quaſi recenter extenſus ĩ cruce
viſibiliter appareret, et eum an
te finem menſis auguſti predi
ceret moriturum. nullomodo ta
mẽ dominus illi ĩ hac vita par
cere voluit quin eum pro inobe
diẽcia tanto ſpacio tp̃is flagel
laret. Quid ergo de nobis miſe
ris futurum eſt qui parentibus
inobediẽtes frequenter fuimus
et prelatis et deo maxime qui
nos creauit ⁊ paſcit qui tam ꝑ
fecto viro pro ſola inobediẽcia
non pepcit. Diſcant ergo apes
fidelium cum prelato ſuo ſincera
ter et humiliter concordare. et
circa eum ſemper obedienciam
conſeruare. Seruent ⁊ pacem
prelati ſubditis et pacem tene
ant ſubditi cum prelato. vt in
ſubditis honoris et gracie fru
ctus creſcat et per hoc in prela
to gloria cumuletur. etiam in
p̃ſiti. ⁊ eternaliter p̄latꝰ cũ ſb̃di
tis pace oĩmoda pfruat̃.

¶ Qr ſubditi p̄latis oracõnũ iu
uamen impendãt. Capi. xxiiij.

REx ĩ expedicõne a plebe
ſuſtollit̃. Ecce nũc ſub
ditis forma dat̃. quem
admodum ſe habere debeãt ad
prelatũ ⁊ hoc idẽ ẽ qḋ ille mag
nus p̄latꝰ apoſtolꝰ paulus ſub
ditis ſuis ait. Obedite ꝓpoſitis
veſtris. et ſbiacete eis. Ipſi enĩ
ꝑuigilãt racõnem reddituri pro
aĩabz veſtris. Quid ẽ prelatũ ĩ
expedicõe poni. n̄ cõtra ſathanã
in oracionibus bellũ parare. ſi
temptacio ſubditis irrepſerit cõ
tra mũdũ. ſi perſecucõis horror
ingruerit contra pacem. ſi men
tem ad luxum ĩclinare voluerit
contra carnẽ. Et hoc ẽ cũ moyſe
eleuare manus. cum dauid ele
uare oculos. cum ãna mentem
ſuſtollere. vt expugnet precibz
hoſtes. quos armis ſecularibꝰ
etiam ſi nocuerint numq̃ꝫ de
bet. Hec ſunt brachia robuſto
rum dauid. brachia militum cri
ſti. preces et lacrime. Audiui
inq̃t dñs ad ezechiam oracõez
tuã. et vidi lacrimã tuã. euiden
cior viſus auditu. lacrime enim
ſũt teſtes doloris. Hec ſunt ar
ma ⁊ inimica demonibz et ĩuin
cibilia mundo. et nobis tutela
contra domeſticũ hoſtẽ carnis

Nec arma hec brachia q̄ ſpreue
rūt. ⁊ intumerūt per ſuperbiā
contra fluct⁹ eliſi ſunt ⁊ erecti.
Unde dauid in planctu ſup ſaul
et ionatā imprecatus eſt dicēs.
Mōtes gelboe. nec ros nec plu
uia veniāt ſuper vos. vbi cecide
rūt fortes iſrahel. quia in te ab
iectus eſt clipeus ſaul. in excelſ
tuis ionathas interfectus eſt.
Saul et Jonathas prelatos ſig
nāt. q̄ id circo ī gelboe pire dicū
tur. q̄a ī ea ideſt ꝓpter eam. et
notat ſupbiam. abiectus eſt cli
peus forciū. ideſt paciēcia. q̄ vince
re ī bonū neq̄ciā debuerunt. Un̄
ſatis egregie q̄dam verſificans
dixit. Nobile vincendi genus
eſt paciēcia; vicit. Qui patitur;
ſi vis vincere diſce pati. Et no
tādum q̄ mons gelboe ſupbiā
ſignat. dicitur enī coacervans
vbi ſub audis irā dei ſcd̄m apo
ſtolum in die iudicij. ī qua atte
ſtante ꝓpheta oēs ipij q̄ſi ignis
ꝯſumētur. Nichil enī deo īdig
nius ſuperbia. ⁊ illa maxime q̄
nunc ſceleſtiſſima regnat prela
torū. an non dicam pocius clerī
corum. Tu ergo verus ſaul pre
latus mitis et humilis. et iona
thas colūbe domini. in expedicō
ne poſit⁹ nō extollas cornua ſi
cut thaur⁹ ſꝫ inclinatus precibꝫ
tuorū ſubditorum. qui te ſecum

ſuſtollant ad celum. ⁊ ſine bono
illa q̄ te arcant negocia ꝯcludē
tur. Quāte aūt virtutis apud
deum oracōnes fideliū ac maxie
perfectorū exiſtant in euidenti
miraculo videat̄. cum ipſe iacobꝫ
apoſtol⁹ dicat. Multū valꝫ orō
iuſti aſſidua. ¶ Noui vite ſan Nota
ctiſſie mulierē ī ptīb⁹ brabācie
de qua vt melius credas ſequē
cia. moduꝫ vite compendioſe de
ſcribam. In breui tugurio lapi
deo recluſa erāt. loricam ferreā
portabat ad carnem. ⁊ ſup lori
cā ex cetis pilorum ciliciū q̄ p
medium lorice acrius pūgeba
tur. ſuper duriſſimos cornutos
lapides in diſcretis temporibꝫ
nudis pedibꝫ recūbebat. ter tan
tum in ebdomada pane in dimi
dia parte mixto cineribꝫ ⁊ piſ
cato lixineo in menſurā et pōde
re veſcebat̄. Nec plures ſibi in
oracionibꝫ ꝯmendatos domino
cotidie ſupplicīter offerebat. ut
eos ſua clemēcia ab omnibꝫ ad
uerſitatib⁹ tueret̄. Et audi ſum
me ammiracōis miraculū. ut ipſa
met michi dixit. In momento
q̄cūꝫ. de omnibꝫ in oracione me
mor erat. defectū virtutis et gra
cie ita notabiliter ſenciebat. ac
ſi leſionem corpalem in aliquo
articulo corpis vl̄ membro ſuo
ſētiret. Qua ꝓpter certiſſima

comprobacōne cognoui multos valde a diuturnis temptacōibꝫ corporalis et aduersitatibꝫ eius oracōibꝫ fuiſſe liberatos. ¶ De hac pſona indubitabile miraculum ab omnibꝫ ferebatur. Filia fuit viri paupꝰculi et cum puella nondum ſeptennis miro feruore ſpiritus interius traheret̄ rogauit patrē cum lacrimis vt ſibi pſalteriū compararet. Cui pater. Mi filia pſalteriū compabo q̄ vix tibi cotidie panē lucrari ſufficio. Mox illa cōuſa ad matrem cristi orauit ⁊ dixit. O mater cristi da m̄ pſalteriū qd pater dare nō poteſt ⁊ ero ppetua ācilla tua. In hac ſimplicitatis prece pſeuerauit illa pannū. Et ecce ī ſomnis apparuit ei beata vgo ferēs vt ei videbat̄ in manu duo pſalteria dicēs. Accipe nūc filia mea quodcūqꝫ ex duobꝰ elegeris. Nec mora vbi cū maximo tripudio elegit vnū. Diſparēte beata vgīe puella de ſomnis euigilās nichil īuenit ī maibꝫ ſuis ⁊ illuſam ſe conqrēs a mr̄e cristi flere cepit vbrime. Quod cū audiuit pater irruſit filie et ↄſolatꝰ eā vade inqt tm̄ diebꝫ dn̄icis ⁊ feſtiuis ad magiſtrā que filias diuitū pſalterium docet primo diſcens legere et poſtea beata maria pſalterium tibi forſitā ꝓcurabit. Mira res quod vbi puella ſimpliciter accepit et ad magiſtrā q̄ filias diuitum docebat venit pſalteriū inſpexit ⁊ legit et ſic beata maria multo miraculoſius promiſſum ſue dignacionis impleuit. Quod vbi viderunt honeſte pſone et diuites matrone per rochie emerūt puelle pſalteriū ⁊ ſequēti tpe cū eā ī cristi ſeruicio alacrē cernerēt et deuotā ei dem iuxta eccleſiā cellulā ꝓ recluſorio locauerūt. Subtollas ergo prelatū amicū vl̄ ꝓximū cōmiſſū tibi oracōnū iuuamie. Et ſcias ꝓ certo qa qd illi ipendis tibi ipſi repēdis ⁊ ſis dignior in ꝓpis exaudiri ī eo qꝫ dignatus es alijs miſereri.

¶ Qꝫ pfectiores ſubditi plātos i officijs releuent. Capi. xxiiij.

Feſſū regē hn̄eris ſubtollunt validiores ex toto portant. Impoſſibile ē quēqꝫ fortiſſimū neqꝫ ſb̄ magnis ⁊ cōtinuis onerībꝫ fatigari. Fatigatoꝝ aūt pſonā gygas gemine ſubſtācie criſtꝰ dn̄s oīm i ſe ſuſcepit dicēs. O gn̄acio praua atqꝫ peruerſa qꝫdiu apd vos ero qꝫdiu vos paciar. Et vnde o piiſſime benigniſſime atqꝫ preſtolātiſſime iheſu tā īſolite

tam amare exclamacōnis inſa
tigacionis ſnia. Vtiqꝫ quia ad
generacioneꝫ prauā incorrigibi
litate. peruerſam incredulitate.
tāto tpe detinetur. Corrigas er
go mores, qui ſubditus es diſci
plinis ſalutaribꝫ erudire. quaſi
aſinus fortis ſupponas manda
tis dei humeros ad portādū, et
fatigacōibus feſſum ī humeris
ſubleuabis. Validiores auteꝫ di
cunt hij qui cariſmata melio-ra
ſectātes, non ſolū ſubeſſe. ſꝫ eciā
preeſſe nouerūt. Et hij ſūt offi
ciati, quivices prelatorū gerūt.
et in hoc ex toto portant. ſuppor
tantes inqꝫ apoſtolꝰ ī caritate.
In puincia ſweuie priorıſſaꝫ
ordis pdicatorꝫ nup fuiſſe fra
trū narracōe percepimꝰ. que in ſan
cto et pfecto regimine ſubdita
rum, membris ōibus fatigata
et contracta iacebat. Priorē er
go turicenſem fratrum predica
torꝫ qui ſororibꝫ preerat occulte
prioriſſa demandās ſe abſolui
rogat cū lacrimis, maxime cū
cum ſuper hoc diu āte rogaue
rat, cuꝫ adhuc ſanior eſſet atqꝫ
validior. mō ita vero cōtracta cū
eſſet ut nullum membrū preter
linguā mouere valeret. Motus
autem prior lacrimis et invalitu
dine deprecantis, cum eaꝫ abſol
uere voluiſſꝫ. totus cōuentꝰ ad
pedes prioris proſtratus rogat.
vberrīem plorans, ne illam ab
ſolueret a prioratu. quia ſe ad obe
diendum illi conventꝰ paratum ſpō
det qꝫ diu recte ad uerba formā
da in preceptis et exhortacōibꝫ
ordis extollere preualeret. Hec
videns prior et multum conſola
tus et edificatus ſororum verbis.
prioriſſam eis cū tali invalitu
dine dereliqt. Deputant ergo
illi ſorores quatuor, que ciabant
eam et cōponūt, ac vertūt in le
cto, portāt ad conventū, ad capitu
lum tenendū. Audit illa culpas
et corrigit, exhortat ſingulas ad
ordinem ſeruandum ordinat et
negocia monaſterij, nec in aliq
deperit per eam vlli prouidēcie
ſpirituali vel eciā corpali. Nec
diu poſtea qꝫ ī tali defectu a pri
ore relicta ē. laboribꝰ cōpaſſa
ſororꝫ que eam humaniſſime
pertractabant. cōuentu quodā
die ī refectorio comedente facit
ſe ante altare ī eccleſiam depor
tari. Recedētibꝫ ergo ſororibꝫ
eleuato vultu ad corpus criſti
in pixide cum lacrimis dixit.
Tempꝰ ē domine ut onere pre
lacōis abſoluar et corpe. Sed
quia placet tibi. ſic qualiſcūqꝫ
adhuc gemam et laborē ſub one
re. Rogo te per tuā nimiā boni
tateꝫ ut ſororū mearū laboribꝫ

parcas. et corpus meum reſtitu
as ſanitati. vl' tibi placeat vt
prorſus abſoluar. Vita res. Ad
hec protinꝰ verba prioriſſa ex
iliuit in pedes. et obuia conuen
tui ſororum de refectorio cū de
cantacōne miſerere mei deus ſub
ito venienti cum pre ammiracio
ne ſorores fugere voluiſſent. i
clamat dicēs. Prioriſſa veſtra
ego ſum. nolite timere. Mox ſo
rores mutata graciarum actio
ne pro pſalmo ymnū Te deum
laudamus procedentes in eccle
ſiam decantauerunt O vere dig
na remuneracio ſubditorum. ſꝫ
heu ꝙ pauci ſunt hoc maxime
tempore. q̄ portare velint. ꝛ non
pocius portari. Exercēt officia.
vt querant que ſua ſūt. nō que
iheſu cristi. Certe iudas fur erāt.
et loculos habēs plenos. ea que
mittebāt' portabat. Et q̄a ſem
per infidel' īfideliter agit. mur
murat ɔtra dn̄m veritatis. eo ꝙ
paſſus ē preciosū vngētū ſuper
caput eius ſacratiſſimū diffūdi.
Vale ergo inuidus pietati. aſ
ſueſcit in peius. ꝛ precio vili di
ſtrahit salutis auctorē. Credis
ne iudā iſtū officiatorū aliquē
imitari. Non dubites. Subtra
hūt nōnulli tales prelatis. ſub
trahūt fratribꝫ. ſubtrahunt et
egenis. implent marſubia. Et
ſi cupidi ſūt honoris aut glorie.
ſtudent interī parcitati. donec
aliqua dignitas pateat q̄ medi
ante ſymonem cōſequant'. Nec
in hoc tantum diei ſufficit ma
licia ſua. ſed et ſi locus occaſio
nis fuerit. ſurgunt in patrem ꝓ
prium patricide. ſicut iudas in
dominum. et per complices clā
corruptos. ſi quibus ſiniſtris. ac
cumulant grauiora. ꝛ vbi hec in
uenire non potuerint. fingūt mē
dacia. et per hec ſacramēta fir
mata. deuotant innocentem. vt
pro eo regnēt. aut regnare faci
ant ypocritam. per quem exer
cere et facere poterunt quod in
tendunt. Hec plerumqꝫ paten
ter. et ſi quando latenter poſ
ſunt hoc faciunt. ne in ſuſpicio
ne malignitatis veniant aut
doli. Sꝫ abſit. vt fruſtretur ſen
tencia veritatis qua dicitur.
Nichil opertū quod non reue
letur. nec abſcōditum quod non
ſciatur. quod patuit in iuda. qui
ſuſpenſus crepuit medius. ꝛ dif
fuſa ſunt oīa viſcerā eius. O no
ſtri tēporis iudas. credis ne ra
ri ſimilia. Minime dubites. Ad
modicū diſſimulare potes neq̄
ciam. ſꝫ nō in longū. Accredit ci
cius vltra ꝙ credere poteſt pri
nenter aut impunēter occaſio.
ꝑ quā nō tm̄ iſta malignitas i

integrūm pateat· vez eciā veterū̄da vulgaris audacia verūs ad
dicens nephanda feraliter. ut
per fas et nephas. in ore īdiſſe
rēter ōmium abhoīabilis habea
ris· Nec cōfidas fame ante for
ſitan habite· Abſolon enim ꝗ ſi
pulcherrim⁹ in omni iſrahel· ꝑ
eo tamen ꝗ niſus eſt cōtra pa
trē. ſuſpendio iugulat⁹ triplici
haſta confoſſ⁹ eſt· Caue ergo ꝗ
tu.ne haſta fede cōſciēcie· haſta
turpis īfamie· haſta gehēnalis
pene. poſtmodum transfigaris·
Rorum tot exempla ꝗt regna·
Vnū tamen referam. euidens in
ſubiecto· ¶ Erant in flandria ſi
cut a ꝑſbitero terre illi⁹ cogno
ni duo viri diuites. qui contra ſe
grauiter īmici. oportunitatē q̄
rebāt qualiter vn⁹ alteꝝ caperet
vł necaret· Erat autē quidā ne
quiſſim⁹ qui vnius ſeru⁹ fuerat
ꝗ nūc alteri ſeruiebat· Ad hūc
ergo cui olim ſeruierat ille veni
ens. cōqueſt⁹ eſt de domino cui⁹
ad preſens erat ſeru⁹· ſibi qȝ fo
re perfacile. ut eius manibȝ illū
tradat; qui gauiſus ꝯtinuo pa
ct⁹ ē pecuniā illi dare· ꝗ ſpoſpō
dit· ꝗ exīde nacta oportunitate.
dominū tradidit in man⁹ inimi
ci· Quo occaſo venit ꝓditor ille
ad amicos partis aduerſe. ꝗ ſi
mili dolo tradendū illis optulit
occiſorē· Credebat enī zelus ꝓ
dicōis in primo ōmibȝ. niſi ſolis
illis cum quibus pactuȝ inierat
latuiſſe· ſed non ſic erāt· Cōpre
henſus ergo ab illis quibȝ trade
re voluit occiſorē. oblat⁹ ē iudi
ci. ꝗ ſuſpenſus. turpi morte neca
tus eſt· ſȝ zelus eius facto turpi
ori poſtmodū claruit· Amicorū
enim precibȝ patibulo depoſi ꝑ
miſſus eſt. ꝗ in terra ſepultus·
Nec mora. ſequēti nocte cum ſe
pultus fuiſſȝ. ignoti canes ſepul
tum multis videntibȝ extraxerūt·
et membratī inter ſe miſerabili
ter diſcerpſerūt·

¶ Qz ſubditi ī morte boni ꝑla
ti iure triſtent· Capi·xxv·

Regem ſi mori ꝯtigerit.
triſte populus circa ei⁹ fu
nera glomeratur. ſpectā
teſqȝ ex animē lugēt; tūc ñ ſub
ueniatur eis. fame moriūtur· Re
uolue textū veteris ꝗ noui teſta
mēti. aliarumqȝ gēciū libros· nō
inuenies in geſtis filiorum hōi
num tātuȝ piaculum. quale nūc
in apibus vides. ꝗ filij pro parē
tibȝ mortis diſpendiū incurre
runt. niſi q̄s forte patrem. aut
qđ min⁹ eſt animatū vindicare
volens occiſum aut leſum. mor
tem incurrerit male caut⁹· pa
tres autēȝ pro filijs· viros pro

feis ꝛ ecōuerſo ſepe inueīmus.
Luget yſaac matrem. Ioſeph lu
get ꝛ patrem. Optauit iacob fi
lium ſequi lugens ad inferos.
Dauid mori pro abſolō. ꝫ filiū
pro patre mori velle vel mortuū
non inueni. Quare autem hec
pietas cōuertibilis non extat.
vt ſicut parentes pro filijs ꝛ fi
lij pro parentibꝫ moriantur. no
tam hic quidem poteſt humane
nature corruptio. niſi forte iux
ta quoſdaꝫ illum nature ordinē
iudicamus. vbi videtur humor
de radice arboris in ramos extē
di. ſed non de ramis humorem
ad radicem equali menſura reci
procari. ¶ Spiritualiter tamē
legimus filios pro patre mortu
os. cum glorioſos martires pro
criſto regeneratore omnium vſ
qꝫ ad penaliſſias mortes ſang
uinē cernimus effudiſſe. Hac
morte ſꝫm ꝓphetam nichil vidi
mus precioſius. hijs q̄ criſtū ad
huc reciproca dilectione in ſu
is intimis complectuntur. De
hoc etiam in libro de naturā re
rum ſtophados figurate valde
deſcribitur. Arpia auis eſt in
deſerto indie. in loco que ſtrago
poles dicitur. iuxta mare ioni
um. rapinis inſaciabilis fere.
ſemper faciem hominis habet.
ſed in ſe nichil virtutis huma
ne. nam ferocitate depredatꝰ. in
ſanit. graſſatur vltra humanū
modum. Hec auis primum ho
minem quem viderit in deſer
to fertur occidere. Inde cuꝫ for
tuitu aquas inuenerit. et faciem
ſuam in aquis fuerit cōtempla
ta. mox ſui ſimilem hominem
ſe occidiſſe proſpiciens triſtatꝰ
non modice. et hoc aliquando
vſqꝫ ad mortem. vel plāgit mor
tuum omni tempore vite ſue.
Quid auis iſta crudelis niſi ge
nus humanum ſignificat. que
beluina quidem ſemper ab ipſo
mundi exordio inuicem ſibi fe
rocitate inſaniuit et graſſata
eſt. Ad hoc tandem flagicium
inmane peruenit. vt omnium
creatorem dominum ad redemp
cionem ſuam in deſerto ſeculi
huius ſuſcepta forma hominis
venientem deſpiceret et occide
ret ſaluatorem. Quis ergo ho
mo tam crudeliter inhumanus.
dei filium hominem inter hoīes
et ꝓpter hoīes factū. ꝛ a ſe ideſt
ſui cauſa peremptum ī ſcripturis
ſc̄is velut ī lucidiſſīo ſpeculo ꝓ
ſpiciēs nō horreſcat. ꝛ totis viſ
ceribꝫ cōpaſſus occiſo. nō cōmori
atur mortuo. vel irremediabili
bus lacrimis eum cotidie lamē
tetur. Unde iob. viſitans ſpeciē
tuā nō peccabis. Et paulus ad

hebreos. Recogitate inq̇ eū q̄ talem a perſecutorib; ſuſtinuit tribulacionē; ſi fuerimus ſocij tribulacionum. erim⁹ et conſolacionū. Et ſi cōpatimur conregnabimus. Exeam⁹ ergo ad eū extra caſtra ī ꝑperium ei⁹ portātes; dicas cum dauid. Quid retribuam domino pro omnib; q̄ retribuit michi; et cōſultu interno reſpōdet. Calicem ſalutaris domini id eſt ihesu accipiam. et nomen criſti ad meā ſufferēciā inuocabo. Quis eni ex ſe ad hoc ydoneus. O felicem hominē. vicē criſto reddere cupiētē. O beata mors et preciosior omni vitā. dū anima ī morte tenebras excuciet morosius cruciādo q̄ ictū ſplendentis gladij ꝓ criſto momentaneum formidabis. Exul viuo. graue me pondus corporis mei aſtrīgens alligor. eciā; fortuna felix īfelicissime cōtabeſcēs. et non beatū me partem vbi tali morte fiūt⁹ capiar. Moriar ergo definam egrotare poſſe deſinā; alligari poſſe. deſinā mori poſſe. Mortem ergo ut nūq̄ ꝓ meas beatam ſemper adopta. Magna res eſt et nō diu dicenda cum hora illa ineuitabilis venit equo animo abire. Viuere noluit qui mori nō vult. Venientem mortem nemo hylaris accipit niſi qui ſe ad illam diucius ꝑparauerit. Et reuera ut dicit ſeneca. Honeſta turpitudo eſt mori ꝓ bona cauſa. et ego dico honeſtiſſima pulchritudo eſt mori momentanee vt ſemp viuas. Vixim⁹ enim ut moreremur. ſi quo fine viuēdum eſt. Finis autem legis ē criſtus et maxime legis mortis ad iuſticiā; omni credenti. Neq; eni dignus eſt aliq̄s beata morte niſi vitā deſiderādo futurā vehemēter exoptet. Qd autē ī exemplū hui⁹ materie contigerit referamus ſicut a fide dignis accepimus.

Circa annū; domini ab ī carnacōe. M. cc. xvi. quidam vir fidelis ꝛ bonus de opido dinanthea mare trāſijt et ingreſſus terrā; ſanctam loca ſingula in quib⁹ pedes domini ſteteſſe quibuſdā indicijs ferebantur multa deuocōne ꝛ lacrimis viſitauit. Cūq; veniſſet ad locū caluarie vbi redemptorem noſtꝝ audiuit mortis anguſtias et crucis ſuppliacium pertuliſſe grauiſſime ſuſpirijs ingemiſcens cum clamore valido et lacrimis dixit. Quid tibi benigniſſime domine c̄ꝰ d tibi criſte retribuā; pro omn b; que prius amator amabilis iq̄ mirabilis tribuiſti. Vbi ſ̄us loca in quibus natus et iſt hoīes

conuerſatus doctrinam euange
licam predicaſti et diuinitatis
tue indicia per miracula demō
ſtraſti. Hec quidem ob amo
rem et reuerenciam tui ſincero
corde complexus ſum. hūc vero
locum paſſionis et mortis tue
equo animo videre nō poſſum
vbi clauis crucifigi terebrari
lancea. et animam pro nobis
tradere voluiſti. Hec vt beatus
ille perorauit exclamans rup
tis vitalibus cordis venis ſpiri
tum exalauit. ¶ Sed et de fra
tre woluando priore ordinis pre
dicatorum in argentina ciuita
te theutonie rem mirābiliſſimā
et deuotam proprijs oculis vi
di. hic vt fratres michi teſta
tiſſima veritate narrauerunt
ſemper fere ſiue gradiens ſiue
ſedens pollice ſignum crucis in
pectore depingebat. Contigit
autem vt maguntiam veniens
infirmitate decumberet. et in
graueſcente morbo cum mira
alacritate ſpiritus moreretur
et apud fratres minores ſepe
liretur ibidem. Nondum enim
tunc fratres predicatores in
eadēm ciuitate locum habebāt.
Quo audito fratres in argenti
na duos fratres pro fratris de
functi corpore direxerunt. ſed
fruſtra quia fratres minores

ſepultum reddere noluerūt. Cō
tigit autem poſt ānos paucos
vt fratribus minoribus ad locū
alium tranſeuntibus fratres ite
rum de argentina duos fratres
in maguntiam pro dicto prio
ris corpore deſtinarent. qui ſi
ne contradictione acceptis vel
aſſumptis oſſibus in argenti
nam proſpere redierūt. Quid
plura. Oſſa diligēcius fratres
ablūētes os pectoris cui ex vtra
qȝ parte coherent coſte ſuperi
us inſignitum cruce operoſiſſi
ma repperierunt ꝛ hoc quaſi ſci
tum cordis interius. Erat autē
crux vt ipſe ad hoc videndum
quadraginta miliaribus labora
ui ꝛ vidi oculis. vidi ī oſſis me
dio ex ſubſtancia oſſea ſpiſſitu
dinem euidentiſſimam eleuata
tribus ſuperioribus brachijs cru
cis equalis longitudinis et in
feriori brachio decentiſſime lō
giori. extremitates vero trium
brachiorum ſuperiorum inſtar
repandi lilij recurua tas. et bra
chiū inferius quaſi trunco debe
ret inſigi exacuatum habebat.
Quid igitur in ſigno corporee
crucis in oſſe pectoris. niſi mor
tis criſti in mente prius habita
ſtigmata paſſionis. Et quid
in folijs repandi lilij in crucis
extremitatibȝ. niſi mundiſſime

caſtitatis inſigne q̄d ad memo
riam mortis criſti fidatiſſime
fixum gerebat ī carne. ¶ Noui
ſecreaus ī brabancie partibus
prerogatiue ſanctitatis puellā
de qua p̄ veridicos fratres ordi
nis predicatorum manifeſtiſſi
me probatum ē· q̄ per aſſiduā
meditacionem paſſionis ⁊ vul
nerū criſti in latere eius vuln⁹
ingens per plures annos appa
ruerat· ⁊ de ip̄o vulnere ſanguis
fere continue in multa quantita
te profluxit· Cuius itaq̄ ſang
uinis particulam ad euidenciā
tanti miraculi vidim⁹ diu in vi
treo vaſe ſeruatam· nec coloris
mutaſſe ſpeciē vel odoris ¶ Ad
idem de quodā martire prope
noſtra tempa veridica relacōne
ſuſcepi· quia cum captus cuidā
gentili tyranno ſeruiret· et ille
eū honeſtiſſime tractaret· mar
tir autem gemebundus incede
ret· miratus cauſā triſticie q̄ret
et quare cū ſeruis alijs nō gau
deret. Cui martir· cum alijs in
q̄t gaudeo· ſ₃ ſemper triſtis īce
do· quia dei mei memor mortis
cōtinue in corde meo eius paſſi
onis ſtigmata porto· Hoc mox
ut tyrānus audiuit· grauiter in
dignatus et ego inq̄t experiar
que dixiſti· Nec mora excepto
re vocato iubz̄ apto pectore mar

tiris cor eius euelli et p̄ mediū
cultro ſecari· Ubi ſtatim inuēto
tyrāno cū ſuis res miranda cōſpi
citur ⁊ pro ſigillo pars vna cor
dis alterā crucifixi criſti ymagi
nē· altera nomē reperit· Quo viſo ty
rann⁹ mox credidit et cū ōnibz̄
ſuis ſacrū baptiſma ſuſcepit·
Quid mirū cū p̄ ꝓphetā a cri
ſto fuerit repromiſſū· Si poſ
ſueris inq̄t ꝓ peccato animam
tuā videbis ſemen lōgeuū· ⁊ in
manu tua volūtas dn̄i diriget·
Quid eſt ſemē longeuū niſi cri
ſtianū nomen vſq̄ ī cōſūmacōē
ſeculi dilatatū· Et q̄d eſt in ma
nu filij patris dirigi voluntatē
niſi fideles quoſq̄ conuſos ad
fidem operibz̄ bonis īſiſtere ⁊ ad
regnū pertīgere q̄d non habet
finē· Regem ergo bonū p̄latū ſi
nos apes fideliū habere ⁊ mori
contigerit iure nos triſtari nemo
ſapiēcū reprehēdet· ymmo poci⁹
in boni prelati morte gaudētes
eciā ſceleſtiſſimi quiq̄ quaſi p̄
uſos ⁊ neq̄ſſimos cōdēnabūt·
Hec de regib⁹ apū· hoc ē prela
tis fideliū dicta ſufficiant· Nūc
autem gracius ad apū populos
tranſeam⁹.

¶ Explicit liber p̄mus
de prelatis tractans·